STANOVISKO GENERÁLNÍ ADVOKÁTKY ELEANOR SHARPSTON
přednesené dne 10. února 2011 [1]

1. Tři propojené podniky se společně s dalšími podniky účastnily dohod a jednání ve vzájemné shodě týkajících se stanovování cen a rozdělení trhů na trhu s měděnými průmyslovými trubkami v rozporu s článkem 81 ES (nyní článkem 101 SFEU) a byla jim Komisí uložena pokuta.

2. Při stanovení pokut Komise zohlednila kritéria stanovená ve svých vlastních platných pokynech, jakož i některé přitěžující a polehčující okolnosti.

3. Tři dotčené podniky poté podaly žalobu k Tribunálu [2] s cílem dosáhnout významného snížení pokut, které jim byly uloženy, přičemž se dovolávaly pěti konkrétních pochybení při stanovení jejich výše.

4. Jejich žaloba byla v plném rozsahu zamítnuta [3] a nyní podávají kasační opravný prostředek k Soudnímu dvoru založený na pěti důvodech, z nichž první čtyři odpovídají prvním čtyřem žalobním důvodům jimi uplatňovaným v řízení v prvním stupni. Pátý důvod kasačního opravného prostředku nicméně nastoluje širší otázku ohledně rozsahu a povahy přezkumu, který má Tribunál vykonávat při výkonu pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci ve vztahu k finančním sankcím.

Právní rámec

Lidská a základní práva

5. Článek 6 odst. 1 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „EÚLP“) zejména stanoví:

1 — Původní jazyk: angličtina.

2 — Tribunál byl v rozhodné době před vstupem Lisabonské smlouvy v platnost označován jako „Soud prvního stupně“. Pro zjednodušení, a protože tato změna byla pouze formální, budu v tomto stanovisku používat současný název tohoto soudu.

3 — Rozsudek ze dne 6. května 2009, KME Germany a další v. Komise (T-127/04, Sb. rozh. s. II-1167) (dále jen „napadený rozsudek“). Ostatní účastníci kartelové dohody, kterým byla uložena pokuta na základě téhož rozhodnutí, podali rovněž žaloby proti tomuto rozhodnutí a jejich žaloby byly rovněž zamítnuty téhož dne: viz rozsudky ze dne 6. května 2009, Wieland-Werke v. Komise (T-116/04, Sb. rozh. s. II-1087), a Outokumpu a Luvata v. Komise (T-122/04, Sb. rozh. s. II-1135).

„Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem zřízeným zákonem, který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích nebo o oprávněnosti jakéhokoli trestního obvinění proti němu. […]“

Každý má právo, aby jeho věc byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem, předem zřízeným zákonem. […]“

6. Článek 6 odst. 2 a 3 stanoví zvláštní dodatečné záruky pro osoby „obviněné z trestného činu“, včetně presumpce neviny a dostupnosti různých prostředků k zajištění jejich obrany.

8. Vysvětlení k tomuto článku mimo jiné stanoví, že druhý pododstavec odpovídá čl. 6 odst. 1 EÚLP s následující výhradou:

7. Článek 47 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“) [4] nadepsaný „Právo na účinnou právní ochranu a spravedlivý proces“ zejména stanoví:

„V právu Unie není právo na soudní projednání omezeno na spory týkající se občanských práv nebo závazků. Je to jeden z důsledků skutečnosti, že Unie je právním společenstvím, jak prohlásil Soudní dvůr ve věci 294/83, ‚*Les Verts*‘ *v. Evropský parlament* (rozsudek ze dne 23. dubna 1986, Sb. rozh. [...], s. 1339). Avšak ve všech jiných hlediscích než rozsah se záruky přiznané EÚLP uplatňují v Unii obdobným způsobem.“

„Každý, jehož práva a svobody zaručené právem Unie byly porušeny, má za podmínek stanovených tímto článkem právo na účinné prostředky nápravy před soudem.

9. Článek 49 Listiny je nadepsaný „Zásady zákonnosti a přiměřenosti trestných činů a trestů“. Pokud jde o tresty, čl. 49 odst. 3 stanoví: „Výše trestu nesmí být nepřiměřená trestnému činu“. Podle vysvětlení tento odstavec „přebírá obecnou zásadu přiměřenosti mezi trestnými činy a tresty, která je zakotvena ve společných ústavních tradicích členských států a v judikatuře Soudního dvora […]“.

4 — Vyhlášena v Nice dne 7. prosince 2000 (Úř. věst. 2000, C 364, s. 1). Aktualizované znění bylo schváleno Evropským parlamentem dne 29. listopadu 2007 po odstranění odkazů na Evropskou ústavu (Úř. věst. 2007, C 303, s. 1); poslední konsolidované znění – po Lisabonské smlouvě – je zveřejněno v Úř. věst. 2010, C 83, s. 389.

10. Článek 51 Listiny vymezuje oblast působnosti Listiny. Článek 51 odst. 1 stanoví:

„Ustanovení této [L]istiny jsou při dodržení zásady subsidiarity určena orgánům a institucím Unie, a dále členským státům, výhradně pokud uplatňují právo Unie. Respektují proto práva, dodržují zásady a podporují jejich uplatňování v souladu se svými pravomocemi.“ [5] (*neoficiální znění*)

Ustanovení Smlouvy

11. Článek 81 odst. 1 ES (nyní, po drobné změně, čl. 101 odst. 1 SFEU) stanoví:

„Se společným trhem jsou neslučitelné, a proto zakázané, veškeré dohody mezi podniky, rozhodnutí sdružení podniků a jednání ve vzájemné shodě, které by mohly ovlivnit obchod mezi členskými státy a jejichž cílem nebo výsledkem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na společném trhu, zejména ty, které:

a) přímo nebo nepřímo určují nákupní nebo prodejní ceny anebo jiné obchodní podmínky;

[…]

c) rozdělují trhy nebo zdroje zásobování;

[…]“

12. Článek 229 ES (nyní, po drobné změně, článek 261 SFEU) stanoví:

„Nařízení vydaná společně Evropským parlamentem a Radou nebo Radou na základě ustanovení této [S]mlouvy mohou na Soudní dvůr přenést pravomoc k soudnímu přezkumu v plné jurisdikci týkající se sankcí, které tato nařízení stanoví.“

13. V obecnější rovině zakládá článek 230 ES (nyní, po změně, článek 263 SFEU) pravomoc Soudního dvora přezkoumávat legalitu aktů orgánů, včetně Komise, „pro nedostatek příslušnosti, pro porušení podstatných formálních náležitostí, pro porušení této [S]mlouvy nebo jakéhokoli právního předpisu týkajícího se jejího provádění, anebo pro zneužití pravomoci“.

5 — Původní znění (2000). Druhá věta zní v současné době takto: „Respektují proto práva, dodržují zásady a podporují jejich uplatňování v souladu se svými pravomocemi, při zachování mezí pravomocí, které jsou Unii svěřeny ve Smlouvách.“

14. Podle čl. 225 odst. 1 ES (nyní, po změně, čl. 256 odst. 1 SFEU) je v takových věcech v prvním stupni příslušný rozhodovat v zásadě Tribunál, proti jehož rozhodnutí je možno podat kasační opravný prostředek k Soudnímu dvoru omezený na právní otázky.

Prosazování práva hospodářské soutěže

15. Článek 15 nařízení Rady č. 17 [6], použitelného v rozhodné době, zejména stanovil:

„2. Komise může podnikům nebo sdružením podniků uložit rozhodnutím pokuty ve výši od 1 000 do 1 000 000 zúčtovacích jednotek [7] nebo v částce tuto výši přesahující, ale nepřesahující 10 % obratu dosaženého v předchozím účetním roce všemi podniky, které se na porušení podílely, a pokud úmyslně nebo z nedbalosti:

a) poruší čl. [81 odst. 1 ES (čl. 101 odst. 1 SFEU)], nebo

[…]

Při stanovení výše pokuty se bere v úvahu závažnost a trvání daného porušení.

[…]

4. Rozhodnutí přijatá podle odstavců […] 2 nemají trestněprávní povahu.“ [8]

16. Článek 17 nařízení č. 17 stanovil:

„Soudní dvůr má […] pravomoc [soudního přezkumu v plné jurisdikci] ve smyslu článku [229 ES (článku 261 SFEU)] přezkoumat rozhodnutí, jimiž Komise stanovila pokutu nebo penále; Soudní dvůr může uložené pokuty nebo penále zrušit, snížit nebo zvýšit.“ [9]

6 — Ze dne 6. února 1962, První nařízení, kterým se provádějí články [81] a [82] Smlouvy (Úř. věst. 13, s. 204; Zvl. vyd. 08/01, s. 3). S účinností ode dne 1. května 2004 bylo nařízení č. 17 zrušeno a nahrazeno nařízením Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v článcích 81 a 82 Smlouvy (Úř. věst. 2003, L 1, s. 1; Zvl. vyd. 08/02, s. 205), na jehož základě byla přenesena značná část odpovědnosti, pokud jde o uplatňování práva hospodářské soutěže EU, na soudy a orgány členských států.

7 — Zúčtovací jednotka byla předchůdcem eura.

8 — V postatě totožná ustanovení jsou v současné době obsažena v čl. 23 odst. 2, 3 a 5 nařízení č. 1/2003.

9 — V podstatě totožné ustanovení je v současné době obsaženo v článku 31 nařízení č. 1/2003.

17. V rozhodné době byly rovněž použitelné pokyny Komise z roku 1998 o metodě stanovování pokut (dále jen „pokyny“) [10]. Preambule těchto pokynů mimo jiné uváděla:

„Zásady uvedené v těchto pokynech by měly zajistit průhlednost a nestrannost rozhodnutí Komise, co se týče podniků i Soudního dvora, při zachování volnosti rozhodování svěřené Komisi příslušnými právními předpisy udělovat pokuty v rozsahu 10 % celkového obratu. Tato volnost se však musí řídit koherentní a nediskriminační politikou, která je v souladu s cíli sledovanými při ukládání sankcí za porušování pravidel hospodářské soutěže.

Nová metoda stanovování výše pokuty se bude řídit následujícími pravidly, která vycházejí ze základní částky, jež bude zvýšena s ohledem na přitěžující okolnosti, nebo snížena s ohledem na polehčující [11] okolnosti.“

18. Bod 1 pokynů uváděl, že se základní částka stanoví podle závažnosti a délky protiprávního jednání, což jsou jediná kritéria uvedená v čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17.

19. Pokud jde o závažnost, podle bodu 1A bylo třeba brát v úvahu povahu protiprávního jednání, jeho „skutečný dopad na trh, pokud jej lze měřit“, a velikost relevantního zeměpisného trhu. Byly stanoveny tři kategorie: méně závažná protiprávní jednání, závažná protiprávní jednání a velmi závažná protiprávní jednání, přičemž poslední kategorie zahrnovala horizontální omezení, jako jsou cenové kartely a kvóty podílů na trhu, za něž se ukládají „předpokládané pokuty“ nad 20 milionů eur. Rovněž je možné, „aby se na podniky použilo diferencované zacházení podle povahy protiprávního jednání, kterého se dopustily“, a dále je nezbytné „brát v úvahu, zda původci protiprávních jednání skutečně měli hospodářskou možnost [schopnost]

10 — Pokyny o metodě stanovování pokut udělených podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5 Smlouvy o ESUO (Úř. věst. 1998, C 9, s. 3; Zvl. vyd. 08/01, s. 171). S účinností ode dne 1. září 2006 byly pokyny z roku 1998 nahrazeny pokyny pro výpočet pokut uložených podle čl. 23 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1/2003 (Úř. věst. 2006, C 210, s. 2). Pokyny z roku 2006 zaujímají poněkud odlišný přístup, jelikož v podstatě stanoví, že se základní výše pokuty obecně vypočítá jako částka ve výši 30 % objemu ročních tržeb, které souvisejí s protiprávním jednáním (případně upravená s ohledem na všechny relevantní okolnosti), vynásobená počtem let, během nichž se daný podnik na takovém jednání podílel, a dále upravená s ohledem na přitěžující okolnosti, polehčující okolnosti a odrazující účinek, to vše v rámci horní hranice stanovené právními předpisy ve výši 10 % ročního obratu a s výhradou uplatnění pravidel v případě spolupráce (viz dále bod 22 a poznámka pod čarou 13), s možností výjimečného snížení výše pokuty, která by jinak byla pro podnik osudnou.

11 — Poznámka překladatele: pro českou verzi je poznámka pod čarou irelevantní.

způsobit významnou škodu jiným hospodářským subjektům, zejména pak spotřebitelům, a určit výši pokuty na úrovni, která zajistí její dostatečně odstrašující [odrazující] účinek“.

20. Pokud jde o délku trvání, podle bodu 1B bylo třeba rozlišovat mezi krátkodobými protiprávními jednáními (obecně kratšími než jeden rok), u kterých nedojde ke zvýšení částky pokuty určené podle závažnosti protiprávního jednání, střednědobými protiprávními jednáními (obecně jeden až pět roků) vedoucími ke zvýšení této částky až o 50 %, a dlouhodobými protiprávními jednáními (obecně déle než pět roků) vedoucími ke zvýšení „až o 10 % za rok“ [12]. Částka určená podle závažnosti protiprávního jednání a částka určená podle délky trvání protiprávního jednání spolu tvoří základní částku uložené pokuty.

21. Bod 2 stanovil, že se základní částka zvýší z důvodů přitěžujících okolností, včetně mimo jiné opakovaného protiprávního jednání stejného typu spáchaného stejným podnikem nebo stejnými podniky.

22. Bod 3 stanovil, že základní částka může být snížena z důvodu polehčujících okolností zahrnujících mimo jiné neprovádění dohod nebo ujednání o protiprávním jednání v praxi (druhá odrážka), ukončení protiprávního jednání, jakmile Komise zasáhla (zejména při provádění kontrol) (třetí odrážka), a účinnou spolupráci podniku při řízení mimo oblast působnosti sdělení Komise z roku 1996 „o spolupráci“ (šestá odrážka) [13].

23. Sdělení o spolupráci vymezilo podmínky, za nichž mohou být podniky spolupracující s Komisí během jejího šetření ohledně kartelové dohody osvobozeny od pokut, nebo jim může být snížena výše pokuty, která by jim jinak byla uložena.

24. Bod 4 oddílu A sdělení o spolupráci stanovil: „Komise usoudila, že je v zájmu Společenství poskytnout [*sic*] příznivé zacházení podnikům, které s ní spolupracují za níže uvedených okolností. Zájmy spotřebitelů a občanů na odhalení a zákazu takových jednání převažují nad zájmy na pokutování

12 — Jak bude zřejmé v rámci třetího a čtvrtého důvodu kasačního opravného prostředku, může být účelné uvést, že to znamená (a pokud je mi známo, tento výklad nebyl nikdy zpochybněn) zvýšení celkové částky o (≤10 x p) %, kde p = počet let trvání protiprávního jednání. Viz rovněž bod 19 napadeného rozsudku (uvedený dále v bodě 26) a poznámka pod čarou 16 níže.

13 — Sdělení o neukládání nebo snížení pokut v případech kartelových dohod (Úř. věst. 1996, C 207, s. 4) použitelné v rozhodné době. Toto sdělení bylo nahrazeno ode dne 14. února 2002 oznámením Komise o ochraně před pokutami a snížení pokut v případech kartelů (Úř. věst. 2002, C 45, s. 3; Zvl. vyd. 08/02, s. 155; dále jen „sdělení o spolupráci z roku 2002“), které bylo pak nahrazeno v roce 2006 oznámením Komise o ochraně před pokutami a snížení pokut v případech kartelů (Úř. věst. 2006, C 298, s. 17; dále jen „sdělení o spolupráci z roku 2006“).

takových podniků, které v rámci spolupráce s Komisí umožní nebo pomohou Komisi odhalit a zakázat kartelovou dohodu“ (*neoficiální znění*). Oddíly B, C a D podrobně uvádějí typ chování, který podniku, jenž se účastnil protisoutěžních jednání, přesto umožní, aby byl posuzován na základě sdělení o spolupráci. Tyto body znějí následovně:

„B. NEULOŽENÍ POKUTY NEBO VELMI VÝZNAMNÉ SNÍŽENÍ JEJÍ VÝŠE

Podniku, který:

a) oznámí tajnou kartelovou dohodu Komisi předtím, než Komise na základě rozhodnutí provede šetření u podniků, které jsou stranami kartelové dohody, pokud Komise již nedisponuje informacemi, které jsou dostatečné k prokázání existence oznámené kartelové dohody;

b) je první, kdo poskytne určující důkazy o existenci kartelové dohody;

c) ukončil svou účast na protiprávním jednání nejpozději v okamžiku, kdy oznámí kartelovou dohodu;

d) poskytne Komisi všechny užitečné informace, jakož i všechny dokumenty a důkazy týkající se kartelové dohody, kterými disponuje, přičemž stále a plně spolupracuje v průběhu celého šetření;

e) nepřinutil jiný podnik k účasti na kartelové dohodě, ani neměl iniciativní nebo určující roli v protiprávním jednání,

bude snížena pokuta, která by podniku měla být uložena, kdyby [*sic*] nespolupracoval, nejméně o 75 %, nebo od ní bude podnik úplně osvobozen.

C. VÝZNAMNÉ SNÍŽENÍ VÝŠE POKUTY

Podniku, který při splnění podmínek uvedených v oddílu B písm. b) až e) oznámí tajnou kartelovou dohodu poté, co Komise na základě rozhodnutí provedla šetření na místě u podniků, které se účastnily kartelové dohody, aniž toto šetření poskytlo dostatečný základ odůvodňující zahájení řízení za účelem přijetí rozhodnutí, bude výše pokuty snížena o 50 až 75 %.

D. PODSTATNÉ SNÍŽENÍ VÝŠE POKUTY

1. Pokud podnik spolupracuje, ale neplní všechny podmínky uvedené v oddílech B a C, bude mu o 10 % až 50 % snížena výše pokuty, která by mu byla uložena, pokud by ke spolupráci nedošlo.

2. Tak tomu může být zejména pokud:

– před odesláním oznámení námitek podnik poskytne Komisi informace, dokumenty nebo jiné důkazy, které přispívají k prokázání existence spáchaného protiprávního jednání,

– po obdržení oznámení námitek podnik informuje Komisi, že nezpochybňuje věcnou správnost skutkových zjištění, na kterých Komise zakládá svá obvinění.“ (*neoficiální překlad*)

Uložení pokut a stanovení jejich výše v projednávané věci

25. V návaznosti na různá šetření přijala Komise dne 16. prosince 2003 rozhodnutí [14], ve kterém konstatovala, že šest podniků – Wieland Werke AG (dále jen „Wieland“), Outokumpu Oyj, Outokumpu Copper Products OY (dále jen společně „Outokumpu“), KM Europa Metal AG (dále jen „KME Germany“), Europa Metalli SpA (dále jen „KME Italy“) a Tréfimétaux SA (dále jen „KME France“) – porušilo ustanovení čl. 81 odst. 1 ES a – počínaje dnem 1. ledna 1994 – čl. 53 odst. 1 Dohody o EHP tím, že se v období od 3. května 1988 do 22. března 2001 účastnily řady dohod a jednání ve vzájemné shodě týkajících se stanovování cen a rozdělování trhů v odvětví průmyslových trubek. Společnosti KME Germany, KME France a KME Italy (které jsou od roku 1995 součástí seskupení KME; dále jen společně „společnosti KME“) byly žalobkyněmi v řízení v prvním stupni a jsou navrhovatelkami v probíhajícím řízení.

26. Společnostem KME byly uloženy pokuty v celkové výši 39,81 milionů eur [15]. Postup, na jehož základě Komise stanovila dotčené

14 — K(2003) 4820 v konečném znění (Věc COMP/E-1/38.240 – Průmyslové trubky) (dále jen „napadené rozhodnutí“ nebo „dotčené rozhodnutí“). Shrnutí je zveřejněno v Úř. věst. 2004, L 125, s. 50.

15 — Celková výše se skládá z pokuty 10,41 milionů eur uložené společnosti KME Germany, pokuty 10,41 milionů eur uložené společně a nerozdílně společnostem KME France a KME Italy, přičemž obě tyto částky se týkají období od 3. května 1988 do 19. června 1995, a pokuty 18,99 milionů eur uložené společně a nerozdílně všem třem společnostem ve vztahu k období od 20. června 1995 do 22. března 2001.

částky, je shrnut v bodech 11 až 22 napadeného rozsudku následovně:

„11. Pokud jde zaprvé o stanovení výchozí částky pokuty, Komise měla za to, že protiprávní jednání, které spočívalo hlavně ve stanovení cen a rozdělení trhů, bylo svou povahou velmi závažné (bod 294 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

12. K určení závažnosti protiprávního jednání vzala Komise rovněž v úvahu skutečnost, že kartel měl dopad na celé území Evropského hospodářského prostoru (EHP) (bod 316 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Komise dále zkoumala skutečné účinky protiprávního jednání a shledala, že kartelová dohoda ‚celkově měla dopad na trh' (bod 314 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

13. Toto své zjištění založila zejména na následujících údajích. Zaprvé přihlédla k provádění kartelové dohody s poukazem na skutečnost, že si účastnice navzájem sdělovaly objemy prodeje a úrovně cen (bod 300 odůvodnění). Zadruhé pak podle Komise z údajů obsažených ve spise vyplývá, že v době, kdy bylo plnění koluzní dohody vlažnější, ceny klesaly, a v ostatních obdobích výrazně rostly (bod 310 odůvodnění). Zatřetí Komise poukázala na to, že společný podíl účastnic kartelové dohody na trhu činil 75 až 85 % (bod 310 odůvodnění). Začtvrté Komise konstatovala, že příslušné podíly na trhu jednotlivých účastnic kartelové dohody zůstaly po celou dobu trvání protiprávního jednání poměrně stabilní, i když u účastnic občas docházelo ke změnám zákazníků (bod 312 odůvodnění).

14. Nakonec Komise ještě v rámci určování závažnosti protiprávního jednání zohlednila skutečnost, že trh s měděnými průmyslovými trubkami je rozsáhlým odvětvím, jehož hodnota, pokud jde o EHP, byla odhadnuta na 288 milionů eur (bod 318 odůvodnění).

15. S ohledem na všechny tyto skutečnosti dospěla Komise k závěru, že dotčené protiprávní jednání je nutno považovat za velmi závažné (bod 320 odůvodnění).

16. Zadruhé Komise zaujala k dotčeným podnikům diferencovaný přístup, aby

tak zohlednila skutečnou hospodářskou schopnost každého z nich přivodit hospodářské soutěži podstatnou újmu. Komise v tomto ohledu poukázala na rozdíl mezi podíly na trhu s průmyslovými trubkami v EHP, kde na jednu stranu tržní podíl skupiny KME, jedničky na trhu EHP, činí [důvěrné] %, a na druhou stranu tržní podíly společností Outokumpu a Wieland činí [důvěrné] a 13,4 %. Vzhledem k tomuto rozdílu byla výchozí částka pokuty uložené společnostem Outokumpu a Wieland stanovena na 33 % výchozí částky stanovené skupině KME, tedy 11,55 milionu eur pro společnosti Outokumpu a Wieland a 35 milionů eur pro skupinu KME (body 327 a 328 odůvodnění).

17. Vzhledem k tomu, že skupina KME byla založena v roce 1995, Komise rozdělila výchozí částku pokuty, která byla této skupině uložena, tedy částku 35 milionů eur, na dvě části. První část se vztahovala k období let 1988 až 1995 (Komise přitom posuzovala zvlášť společnost KME Germany na jedné straně a společnosti KME France a KME Italy na straně druhé) a druhá k období let 1995 až 2001 (Komise přitom všechny tři subjekty považovala za jednu skupinu). Uvedená výchozí částka tedy byla rozčleněna následovně: 8,75 milionu eur pro KME Germany (1988 až 1995), 8,75 milionu eur pro KME Italy a KME France společně a nerozdílně (1988 až 1995) a 17,50 milionu eur pro skupinu KME, tzn. pro společnosti KME Germany, KME France a KME Italy společně a nerozdílně (1995 až 2001) (bod 329 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

18. Zatřetí Komise zvýšila výchozí částku pokuty uložené společnosti Outokumpu o 50 % na 17,33 milionu eur, aby zohlednila nutnost stanovit pokutu na takové úrovni, která jí zajistí odrazující účinek, neboť měla za to, že celosvětový obrat společnosti Outokumpu, který přesahuje 5 miliard eur, nasvědčuje tomu, že její velikost a ekonomická síla takové zvýšení dovolují (bod 334 odůvodnění).

19 Začtvrté Komise kvalifikovala délku trvání protiprávního jednání, které trvalo od 3. května 1988 do 22. března 2001, jako ‚dlouhou'. Komise proto považovala za vhodné zvýšit výchozí částky pokut uložených dotyčným podnikům o 10 % za každý rok trvání jejich účasti v kartelu. Komise tedy zvýšila výchozí částku pokuty uložené skupině KME za období let 1995 až 2001 o 55 % a výchozí částku pokut uložených společnosti KME Germany na jedné straně a společnostem KME Italy a KME France na straně druhé za období let 1988 až 1995 o 70 %. Základní

částka pokut pak byla stanovena na 56,88 milionu eur pro celou skupinu KME (body 338, 342 a 347 odůvodnění) [16]

20 Zapáté byla základní částka pokuty uložené společnosti Outokumpu zvýšena s ohledem na přitěžující okolnosti o 50 %, a to z důvodu, že se dopustila recidivy, protože již vůči ní bylo vydáno rozhodnutí Komise 90/417/ESUO ze dne 18. července 1990 v řízení podle článku 65 [UO], které se týkalo dohody a jednání ve vzájemné shodě evropských výrobců nerezových plochých výrobků válcovaných za studena (Úř. věst. 1990, L 220, s. 28) (bod 354 odůvodnění).

21 Zašesté Komise v souvislosti s polehčujícími okolnostmi uvedla, že bez spolupráce se společností Outokumpu by se jí podařilo prokázat protiprávní chování pouze za období čtyř let, a snížila proto základní částku její pokuty o 22,22 milionu eur, tak aby základní částka odpovídala pokutě, která by jí byla uložena za toto období (bod 386 odůvodnění).

22 Konečně zasedmé Komise na základě [oddílu] D sdělení o spolupráci z roku 1996 snížila částku pokuty pro společnost Outokumpu o 50 %, pro společnost Wieland o 20 % a pro skupinu KME o 30 % (body 402, 408 a 423 odůvodnění).“

Shrnutí napadeného rozsudku

27. Žaloba společností KME v řízení v prvním stupni byla nadepsána: „Žaloba podle článků 225 a 230 ES“. V této žalobě společnosti KME navrhovaly, aby Tribunál:

– významně snížil pokutu;

– uložil Komisi náhradu nákladů řízení vynaložených společností KME, jakož i výdajů vynaložených společnostmi KME na bankovní záruku poskytnutou namísto zaplacení pokuty do doby, než Tribunál vydá rozsudek; a

16 — Ačkoli tato skutečnost nebyla uvedena v napadeném rozsudku, v dotčeném rozhodnutí byla zvýšena výchozí částka pokuty o 125 % jak pro společnost Outokumpu, tak pro společnost Wieland, a to z částky 17,33 milionů eur na 38,98 milionů eur v případě společnosti Outokumpu a z částky 11,55 milionů eur na 25,99 milionů eur v případě společnosti Wieland (body 328, 334 a 347 odůvodnění dotčeného rozhodnutí).

– přijal veškerá další opatření, která bude považovat za vhodná.

28. Na podporu svých návrhových žádání předložily společnosti KME pět žalobních důvodů, které se všechny týkaly stanovení výše pokuty: a) nedostatečné zohlednění skutečného dopadu kartelové dohody při výpočtu výchozí částky pokuty, b) neodpovídající vyhodnocení velikosti relevantního trhu, c) nesprávné zvýšení pokuty z důvodu délky trvání protiprávního jednání, d) nezohlednění polehčujících okolností a e) nesprávné použití sdělení o spolupráci. Tribunál zamítl všech pět žalobních důvodů, a v důsledku toho i žalobu v plném rozsahu.

29. Pokud jde o první žalobní důvod (nedostatečné zohlednění skutečného dopadu kartelové dohody), Tribunál rozhodl, že Komise byla oprávněna ve vztahu k účastnicím uplatnit rozdílné zacházení podle podílů na trhu každé z nich; že kartelové dohody, zejména o stanovení cen a rozdělení zákazníků, jsou již ze své povahy tak závažné, že bez ohledu na svůj dopad na trh zasluhují ukládání nejpřísnějších pokut; a že – „jen pro úplnost“ – Komise právně dostačujícím způsobem prokázala skutečný dopad kartelové dohody na dotčený trh.

30. V rámci druhého žalobního důvodu společnosti KME tvrdily, že Komise nesprávně posoudila velikost trhu výroby měděných trubek, když vycházela z obratu s přihlédnutím k nákladům na suroviny (tedy měď), přičemž tyto náklady určuje a občas přímo nese kupující; správné posouzení mělo být provedeno na základě hodnoty přidané výrobci. Tribunál rozhodl, že neexistuje žádný pádný důvod, proč by obrat na relevantním trhu měl být počítán s vyloučením určitých výrobních nákladů, a že i přes svou přibližnou povahu je obrat považován jak zákonodárcem, tak Komisí a Soudním dvorem za vhodné kritérium pro posouzení velikosti a hospodářské síly podniků.

31. Ve vztahu k třetímu žalobnímu důvodu (nesprávné zvýšení pokuty – o 10 % za rok – z důvodu délky trvání protiprávního jednání) Tribunál rozhodl, že Komise nezaměnila závažnost a délku trvání protiprávního jednání a jednala v rámci své povolené posuzovací pravomoci v mezích pravidel, která si sama uložila v pokynech, a že zvýšení pokuty o 125 % z důvodu trvání protiprávního jednání v délce 12 let a 10 měsíců nebylo nepřiměřené.

32. V rámci čtvrtého žalobního důvodu společnosti KME tvrdily, že Komise v rozporu se svými pokyny nezohlednila určité údajné polehčující okolnosti: i) skutečnost, že ačkoli nelze říci, že by společnosti KME dohody soustavně neplnily, činily tak pouze v omezené míře; ii) skutečnost, že společnosti KME po kontrolách ze strany Komise protiprávní

jednání okamžitě a dobrovolně ukončily; iii) obtížnou hospodářskou situaci panující v odvětví průmyslových trubek; a iv) skutečnost, že společnosti KME poskytly rozhodující důkazy nebo doplňující informace k důkazům, které již měla Komise k dispozici. Tribunál rozhodl, že: i) se společnosti KME ve skutečnosti nechovaly soutěžně a že plnění dohod v omezené míře nepředstavuje dostatečnou polehčující okolnost; ii) snížení pokuty z důvodu ukončení – zejména – úmyslného protiprávního jednání, jakmile Komise zasáhla, závisí na posouzení okolností Komisí v rámci její posuzovací pravomoci; iii) Komise není povinna považovat za polehčující okolnost špatný finanční stav odvětví; a iv) Komise má určitý prostor pro uvážení, pokud jde o uplatňování polehčujících okolností, a neuplatnila jej nesprávně, když měla za to, že důležité informace poskytla společnost Outokumpu, a nikoliv společnosti KME.

33. V rámci pátého žalobního důvodu (nedostatečné snížení výše pokuty na základě sdělení o spolupráci) společnosti KME tvrdily, že: i) se třetími subjekty bylo v předchozích věcech zacházeno příznivěji; ii) informace poskytnuté společnostmi KME měly vést ke snížení o více než 30 %; a iii) Komise porušila zásadu rovného zacházení, když společnosti Outokumpu přiznala snížení o 50 %. Tribunál rozhodl, že: i) skutečnost, že Komise v minulosti přiznala určitou míru snížení za určité chování, nezakládá její povinnost přiznat stejnou míru snížení za podobné chování v rámci pozdějšího řízení; ii) jelikož má Komise široký prostor pro uvážení při hodnocení kvality a užitečnosti spolupráce určitého podniku prováděném zejména v porovnání s přispěním jiných podniků, lze napadnout jen vadu spočívající ve zjevně nesprávném posouzení; v projednávané věci přitom k žádné takové vadě nedošlo; a iii) že nedošlo k diskriminačnímu zacházení, protože společnosti KME a společnost Outokumpu se nenacházely ve srovnatelných situacích.

Důvody kasačního opravného prostředku

34. Společnosti KME uplatňují pět důvodů kasačního opravného prostředku, které mohou být shrnuty následovně.

35. Zaprvé Tribunál tím, že rozhodl, že Komise právně dostačujícím způsobem prokázala, že kartelová dohoda měla dopad na relevantní trh, což je faktor, který je třeba zohlednit při stanovení základní částky pokuty uložené společnostem KME, porušil právo Evropské unie (dále jen „EU“) a své

rozhodnutí o zamítnutí prvního žalobního důvodu odůvodnil nelogicky a nedostatečně. Mimoto Tribunál tím, že se přiklonil k závěru Komise, podle kterého ekonometrické důkazy předložené společnostmi KME neprokázaly, že by protiprávní jednání jako celek nemělo dopad na trh, zjevně zkreslil skutkový stav a důkazy, které měl k dispozici.

36. Zadruhé Tribunál tím, že schválil způsob, jakým Komise určila velikost trhu dotčeného kartelovou dohodou (trh s průmyslovými trubkami), když vzala v úvahu obrat na samostatném trhu před fází výroby (trh s mědí), přestože účastnice kartelové dohody nebyly na tomto předcházejícím trhu vertikálně integrované, porušil právo EU a nedostatečně odůvodnil zamítnutí druhého žalobního důvodu uplatňovaného společnostmi KME.

37. Zatřetí Tribunál porušil právo EU a poskytl zmatečné, nelogické a nedostatečné odůvodnění, když potvrdil příslušnou část dotčeného rozhodnutí a zamítl třetí žalobní důvod dovolávaný společnostmi KME, podle kterého Komise nesprávně použila pokyny a porušila zásady proporcionality a rovného zacházení tím, že uložila maximální procentní zvýšení základní částky pokuty uložené společnostem KME z důvodu délky trvání.

38. Začtvrté Tribunál porušil právo EU tím, že zamítl čtvrtou část čtvrtého žalobního důvodu společností KME a potvrdil příslušnou část dotčeného rozhodnutí, v níž Komise odmítla společnostem KME přiznat snížení pokuty z důvodu jejich spolupráce nad rámec sdělení o spolupráci, a to v rozporu jak s pokyny, tak i se zásadami ekvity a rovného zacházení.

39. Zapáté Tribunál porušil právo EU a základní právo na účinný soudní přezkum v plné jurisdikci tím, že důkladně a pečlivě nepřezkoumal argumenty společností KME a předpojatě ponechal řešení na Komisi s odvoláním na její prostor pro uvážení.

40. Zdá se mi, že z těchto důvodů kasačního opravného prostředku musí být nejprve přezkoumán pátý a poslední důvod, jelikož přístup, který Soudní dvůr přijme k obecné otázce rozsahu, míry a povahy přezkumu, který má v takových případech vykonávat Tribunál, ovlivní přístup, který bude třeba přijmout ve vztahu k prvním čtyřem důvodům kasačního opravného prostředku, kterými jsou napadány různé případy konkrétního uplatnění tohoto přezkumu.

Pátý důvod kasačního opravného prostředku: účinný soudní přezkum

Relevantní části napadeného rozsudku

41. Společnosti KME citují následující části napadeného rozsudku na podporu svého argumentu, podle kterého Tribunál „v nadměrné a nepřiměřené míře ponechal řešení na Komisi s odvoláním na její prostor pro uvážení“:

„92. […] závažnost protiprávního jednání se určuje pomocí celé řady faktorů, v jejichž případě má Komise prostor pro uvážení […]“

„103. […] Rozhodnutí o tom, jaká míra navýšení bude uplatněna z důvodu délky trvání protiprávního jednání, totiž přísluší Komisi v rámci jejího prostoru pro uvážení […]“

„115. Předchozí judikatura, podle které je Komise nadána posuzovací pravomocí, v jejímž rámci může při stanovování výše ukládaných pokut zohlednit nebo nezohlednit některé skutečnosti, zejména v závislosti na okolnostech projednávané věci, totiž platí i navzdory přijatým pokynům. Vzhledem k tomu, že pokyny neobsahují závazné ustanovení ohledně polehčujících okolností, k nimž lze přihlédnout, je třeba mít za to, že si Komise ponechala určitý prostor pro celkové posouzení rozsahu možného snížení částky pokut z důvodu polehčujících okolností.“

„129. […] Komise má určitý prostor pro uvážení, pokud jde o uplatňování polehčujících okolností […]“

42. Tyto části lze vykládat s přihlédnutím k „úvodním poznámkám“ učiněným Tribunálem v bodech 32 až 37 napadeného rozsudku, i když tyto části společnosti KME výslovně nezmiňují:

„32. […] je třeba připomenout, že z bodů 290 až 387 odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že Komise uložila pokuty za protiprávní jednání na základě čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a že výši pokut určila nesporně metodou stanovenou v [pokynech], i když

na ně v napadeném rozhodnutí výslovně neodkazuje.

33. Pokyny sice nelze kvalifikovat jako právní normu, vyjadřují však orientační pravidlo chování, podle nějž má být v praxi postupováno a od něhož se Komise může v konkrétním případě odchýlit pouze tehdy, uvede-li důvody, které jsou slučitelné se zásadou rovného zacházení (viz rozsudek Soudního dvora ze dne 18. května 2006, Archer Daniels Midland a Archer Daniels Midland Ingredients v. Komise, C-397/03 P, Sb. rozh. s. I-4429, bod 91 a citovaná judikatura).

34. Soud tedy musí v rámci přezkumu legality pokut uložených napadeným rozhodnutím ověřit, zda Komise vykonala svou posuzovací pravomoc dle metody obsažené v pokynech, a pakliže by měl konstatovat, že se od ní odchýlila, musí ověřit, zda je tento odklon podložený a právně dostačujícím způsobem odůvodněný. V tomto ohledu je třeba poukázat na skutečnost, že Soudní dvůr potvrdil jednak platnost samotného principu, na němž pokyny stojí, a jednak platnost metody, která je v nich uvedena (rozsudek Soudního dvora ze dne 28. června 2005, Dansk Rørindustri a další v. Komise, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, Sb. rozh. s. I-5425, body 252 až 255, 266, 267, 312 a 313).

35. Omezení posuzovací pravomoci Komise, které si sama stanovila přijetím pokynů, totiž není neslučitelné se zachováním podstatného prostoru pro její uvážení. Pokyny obsahují různé pružné prvky, které umožňují Komisi výkon její diskreční pravomoci v souladu s ustanoveními nařízení č. 17, tak jak je vyložil Soudní dvůr (rozsudek Dansk Rørindustri a další v. Komise, bod 267).

36. Proto v oblastech, kde si Komise uchovala prostor pro uvážení, například pokud jde o míru navýšení z důvodu délky trvání protiprávního jednání, se přezkum legality tohoto posouzení zužuje pouze na ověření, zda nedošlo k zjevně nesprávnému posouzení (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 18. července 2005, Scandinavian Airlines System v. Komise, T-241/01, Sb. rozh. s. II-2917, body 64 a 79).

37. Prostor pro uvážení Komise a meze, které si Komise v této souvislosti sama stanovila, kromě toho v zásadě nemají vliv na výkon soudního přezkumu v plné jurisdikci prováděného soudem Společenství (rozsudek ze dne 8. července 2004, JFE Engineering a další v. Komise, T-67/00, T-68/00, T-71/00 a T-78/00, Sb. rozh. s. II-2501, bod 538), v jehož rámci je soud Společenství oprávněn pokutu, kterou Komise uložila, zrušit, snížit nebo zvýšit (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 8. února 2007, Groupe Danone

v. Komise, C-3/06 P, Sb. rozh. s. I-1331, body 60 až 62; rozsudek ze dne 21. října 2003, General Motors Nederland a Opel Nederland v. Komise, T-368/00, Recueil, s. II-4491, bod 181).“

Shrnutí argumentů

Kasační opravný prostředek společností KME

43. Společnosti KME si stěžují, že Tribunál důkladně a pečlivě nepřezkoumal jejich argumenty v řízení v prvním stupni a že „v nadměrné míře ponechal řešení na Komisi“ s odvoláním na její prostor pro uvážení, když potvrdil nepřiměřenou pokutu. Tato absence důkladného a pečlivého přezkumu představuje podle názoru společností KME porušení základního práva na účinný a spravedlivý soudní přezkum dotčeného rozhodnutí v plné jurisdikci nestranným a nezávislým soudem.

44. Právo hospodářské soutěže EU je utvářeno vzájemným působením mezi Komisí, jakožto orgánem, jehož úkolem je vyšetřovat a stíhat protiprávní jednání a přijímat rozhodnutí, a soudy, které zajišťují vnější přezkum. Judikatura však nikdy nevyjasnila přesný význam, rozsah nebo smysl existence prostoru pro uvážení přiznaného Komisi s ohledem na institucionální rovnováhu mezi těmito dvěma orgány.

45. Toto vzájemné působení bylo ovlivněno vývojem úlohy Komise při prosazování politiky hospodářské soutěže v době po přijetí nařízení č. 17. V roce 1962 EHS zahrnovalo šest členských států a evropské právo hospodářské soutěže nebylo příliš známo, ani příliš akceptováno. Oznámení byla užitečným zdrojem informací umožňujícím Komisi vykonávat předběžný přezkum a utvářet její politiku při prosazování práva hospodářské soutěže; úlohou Komise bylo převážně vzdělávat a poskytovat právní jistotu tím, že vydávala formální rozhodnutí o výjimkách, dopisy o odložení věci nebo rozhodnutí o schválení podpory. Ačkoli v dané době již Komise měla jak pravomoc vyšetřovat a stíhat protiprávní jednání, tak i rozhodovací pravomoc, nebyla šetření a stíhání příliš častá a pokuty byly obvykle nízké. Za tohoto stavu bylo rozumné, logické a spravedlivé, že Soudní dvůr ve svém rozsudku Consten a Grundig [17] rozhodl, že jelikož výkon pravomocí Komise nezbytně zahrnuje komplexní hospodářská posouzení, musí soudní přezkum těchto posouzení zohlednit jejich povahu tím, že se omezí na přezkum věcné správnosti skutkových zjištění a právních kvalifikací učiněných na jejich základě Komisí. Kromě toho, v důsledku zdrženlivosti Komise při výkonu své posuzovací

17 — Rozsudek ze dne 13. července 1966, Consten a Grundig v. Komise (56/64 a 58/64, Recueil 1966, s. 429, bod 12).

pravomoci nebyla otázka určení jasných mezí výkonu pravomoci Komise k ukládání pokut tak zásadní.

46. Podle společností KME je však svévolné, nebezpečné a nespravedlivé, aby soud ve stejné míře „ponechal řešení na Komisi" s odkazem na její prostor pro uvážení v kontextu současného systému prosazování práva hospodářské soutěže EU, který se vyznačuje stále vyššími pokutami, jež mají nevyhnutelný hospodářský a finanční dopad na společnosti, společníky a zaměstnance, a který vede k faktické „kriminalizaci" práva hospodářské soutěže. Pravidla EU v oblasti hospodářské soutěže jsou přímo použitelnými ustanoveními, která při svém výkladu a uplatňování neposkytují prostor pro uvážení vycházející z politických rozhodnutí, takže soudy, které přezkoumávají uplatnění těchto ustanovení Komisí v konkrétním případě, mohou ponechat řešení na Komisi jen ve velmi omezené míře.

47. Podle současného systému zavedeného nařízením č. 1/2003 je článek 101 SFEU jako celek nyní uplatňován nejen Komisí, ale rovněž vnitrostátními orgány na ochranu hospodářské soutěže a soudy. Nikdy se netvrdilo, že by vnitrostátní soud při uplatňování článku 101 SFEU v jednotlivých věcech disponoval širokou posuzovací pravomocí, kterou by musel respektovat soud vyššího stupně v řízení o opravném prostředku.

48. Odbornost Komise při posuzování komplexních skutkových nebo hospodářských otázek nemůže odůvodňovat, aby jí byla přiznána široká posuzovací pravomoc při uplatňování práva hospodářské soutěže EU. Rozšířený přezkum v komplexních věcech je naopak jedním z úkolů Tribunálu, který byl vytvořen v návaznosti na kritiku, že rozsah tehdy vykonávaného soudního přezkumu již neodpovídal požadavkům, které by měl splňovat právní režim, který začal podstatně zasahovat do individuálních práv na základě přísného uplatňování pravidel hospodářské soutěže. Navíc, jak Tribunál, tak i Soudní dvůr často vyhovujícím způsobem provádějí zvláště rozsáhlý soudní přezkum v komplexních věcech. Rozsah přezkum Tribunálu se nesnižuje s komplexností dotčeného skutkového stavu, ale závisí na jeho posouzení, jaký druh přezkumu je nezbytný a vhodný s ohledem na okolnosti každé věci.

49. Navíc má Tribunál pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci týkající se sankcí uložených ve věcech v oblasti hospodářské soutěže. Při výkonu této pravomoci Tribunál nesmí Komisi přiznat žádnou posuzovací pravomoc, pokud jde o vhodnou a přiměřenou povahu pokuty nebo zvolenou metodu při jejím výpočtu – *a fortiori* vzhledem k fakticky trestněprávní povaze takových

pokut a požadavku EÚLP na účinný soudní přezkum jakéhokoliv správního rozhodnutí ukládajícího trestní sankci. Proto je Tribunál povinen v každé věci přezkoumat, jakým způsobem Komise posoudila závažnost a délku trvání protiprávního jednání, a může nahradit toto posouzení svým vlastním tím, že pokutu zruší, sníží nebo zvýší. Výkon této pravomoci v plné jurisdikci zahrnuje přezkum nejen formální legality pokuty, ale rovněž její vhodnosti, a to pomocí nezávislého posouzení závažnosti jednání, za které má být pokuta uložena, a celkové přiměřenosti sankce s přihlédnutím ke všem jednotlivým okolnostem každé věci.

50. Rozsah posuzovací pravomoci (pokud existuje) Komise v takových věcech, jako je projednávaná věc, je třeba definovat úzce, a tomu odpovídajícím způsobem je třeba omezit míru, v níž může soud „ponechat řešení na Komisi“ s odkazem na její prostor pro uvážení (pokud tato možnost existuje). Technická povaha věci nesmí vést k tomu, že Soudní dvůr zanedbá svou povinnost zajišťovat dodržování práva.

51. Další otázkou je, zda je přezkum stanovený v rámci soudního systému EU dostatečně široký a rozsáhlý k zajištění stupně ochrany požadovaného ustanovením čl. 6 odst. 1 EÚLP. Diskuse o této otázce se stala naléhavější s přihlédnutím nejen ke spojení vyšetřovací pravomoci, pravomoci ke stíhání a rozhodovací pravomoci Komise, ale i ke stávající „kriminalizaci“ práva hospodářské soutěže EU. Evropský soud pro lidská práva již dávno připustil, že prosazování správního práva, včetně ukládání pokut, není neslučitelné s čl. 6 odst. 1 EÚLP. Nicméně, i když takové prosazování nemusí – za účelem splnění požadavků tohoto článku – probíhat plně v rámci soudního řízení, musí existovat dostatečně silné procesní záruky a účinný soudní přezkum správního rozhodnutí prováděný v plné jurisdikci. Požadavky, které musí splňovat systém soudního přezkumu, aby byl v souladu s čl. 6 odst. 1 EÚLP, nebyly dosud zcela vyjasněny, ale není jisté, zda stávající systém prosazování práva hospodářské soutěže EU, včetně soudního přezkumu, tyto požadavky splňuje.

52. Právo na účinnou soudní ochranu je rovněž zakotveno v článku 47 Listiny. Judikatura potvrzuje, že osoby, jimž jsou určena rozhodnutí Komise o uložení pokut ve věcech v oblasti hospodářské soutěže, mají právo na spravedlivý proces, a že k porušení jejich práva na nestranný soud dochází v případě, kdy neexistuje možnost opravného prostředku k soudu s pravomocí soudního přezkumu v plné jurisdikci ve smyslu EÚLP.

Odpověď Komise

53. Komise zaprvé tvrdí, že důvod kasačního opravného prostředku je příliš obecný a nepřesný na to, aby jej mohl Soudní dvůr přezkoumat [nesplňuje tedy požadavky podle čl. 112 odst. 1 písm. c) jednacího řádu], a je proto nepřípustný; zadruhé tvrdí, že rozsudek Tribunálu vycházel z jeho vlastních zjištění a že tento důvod kasačního opravného prostředku je tedy neopodstatněný.

54. Ohledně nedostatku přesnosti předkládají společnosti KME řadu argumentů ve prospěch rozsáhlého přezkumu rozhodnutí Komise Tribunálem, ale souhlasí s tím, že systém prosazování správního práva ve spojení se soudním přezkumem v plné jurisdikci je slučitelný s čl. 6 odst. 1 EÚLP. Souhlasí rovněž s tím, že Tribunál a Soudní dvůr jsou v zásadě schopny provést dostatečný přezkum a ve skutečnosti tak činí. Nezpochybňují tedy základní strukturu soudního přezkumu rozhodnutí Komise.

55. V důsledku toho měly společnosti KME a) upřesnit části rozsudku, ve kterých se Tribunál řádně nevyjádřil k jejich tvrzením, b) upřesnit kritéria, podle nichž by měla být posuzována kvalita tohoto přezkumu Tribunálu, a c) prokázat, v čem se s odkazem na tato kritéria Tribunál řádně nevyjádřil k tvrzením společností KME. Namísto toho KME ocitovaly čtyři části rozsudku, které odkazují na posuzovací pravomoc Komise, aniž vysvětlily, v čem tyto části prokazují, že Tribunál dostatečně nepřezkoumal rozhodnutí Komise s přihlédnutím k tvrzením společností KME.

56. Kritéria, na jejichž základě by měl být posouzen soulad přezkumu Tribunálu s čl. 6 odst. 1 EÚLP, jsou skutečně nejasná, a to i když bude přijato tvrzení společností KME, že pokuty ukládané v oblasti práva hospodářské soutěže EU jsou z tohoto hlediska „trestněprávní" povahy. Společnosti KME se nevyjadřují k tomu, co by to mohlo znamenat ve vztahu ke kritériím náležitého soudního přezkumu.

57. Evropský soud pro lidská práva jasně rozhodl, že požadavky čl. 6 odst. 1 EÚLP se liší dokonce i v rámci obecné kategorie „obvinění z trestného činu". Vzhledem k tomu, že právo EU výslovně považuje pokuty v právu hospodářské soutěže za nikoli trestněprávní, nejsou součástí „tvrdého jádra" trestního práva identifikovaného Evropským soudem pro lidská práva, a záruky použitelné pro trestní řízení se tedy nutně nemusí uplatnit s plnou přísností.

58. V každém případě je jasné, že Tribunál má „pravomoc v plné jurisdikci" pro účely čl. 6 odst. 1 EÚLP (která nesmí být zaměňována s pojetím pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci v oblasti přezkumu finančních sankcí v právu EU). Evropský soud pro lidská práva považoval za nedostatečný prostředek soudní nápravy proti správním aktům, který je omezen na přezkum právních pochybení, a který tak neumožňuje soudu napravit pochybení skutková. Nicméně, přestože soud může být rovněž povinen přezkoumat přiměřenost, není omezený přezkum některých otázek sám o sobě neslučitelný s pojetím „pravomoci v plné jurisdikci" podle čl. 6 odst. 1 EÚLP.

ní s odkazem na její prostor pro uvážení". Ať již jsou kritéria přezkumu nepřímo vyplývající z čl. 6 odst. 1 EÚLP jakákoli, Tribunál tato kritéria splnil.

Posouzení

60. Podstatou argumentace společností KME je, že vzhledem k tomu, že Tribunál souhlasil s tím, že různá posouzení, která Komise provádí při stanovování pokut, spadají do její posuzovací pravomoci, a že proto neusiloval o to, aby v tomto ohledu provedl své vlastní posouzení, nepodrobil dotčené rozhodnutí přezkumu požadovanému EÚLP a Listinou.

59. Pokud jde o druhý argument, že je rozsudek Tribunálu založen na jeho vlastních zjištěních, Komise tvrdí, že bez ohledu na odkazy na posuzovací pravomoc Komise provedl Tribunál důkladný a účinný přezkum výpočtu pokuty a sám dospěl k závěrům, podle nichž druhý, třetí a čtvrtý žalobní důvod společností KME nejsou opodstatněné [18]. V souvislosti s těmito aspekty Tribunál posoudil a zamítl argumenty společností KME po meritorní stránce, přičemž se ztotožnil s názorem Komise, který potvrdil, aniž „ponechal řešení na

61. Je proto třeba zjistit, jaký přezkum je těmito nástroji vyžadován, přičemž nejrelevantnějším vodítkem je judikatura Evropského soudu pro lidská práva.

62. Společnosti KME tvrdí, že takové postupy prosazování práva hospodářské soutěže, jako je postup v projednávané věci, které zahrnují zjištění, že se podnik účastnil protiprávního jednání, a uložení pokuty za toto jednání, jsou zjevně trestněprávní povahy pro

18 — Zdá se, že Komise zde odkazuje pouze na druhý, třetí a čtvrtý žalobní důvod, neboť části rozsudku citované společnostmi KME (viz bod 41 výše) se týkají pouze těchto důvodů.

účely EÚLP. Komise podotýká, že rozhodnutí takového druhu, jako je dotčené rozhodnutí, jsou výslovně považovaná za rozhodnutí, která *nejsou* „trestněprávní povahy", ale souhlasí s tím, že podle judikatury Evropského soudu pro lidská práva se nejedná o rozhodující kritérium; kdyby bylo třeba je považovat za trestněprávní povahy pro účely této judikatury, v každém případě by nebyla součástí „tvrdého jádra" trestního práva identifikovaného uvedeným Soudem. Tato otázka je důležitá, protože Evropský soud pro lidská práva vyžaduje přísnější procesní záruky a přísnější kritéria přezkumu v případě trestního řízení než v případě občanskoprávního řízení, a v rámci kategorie trestního práva vyžaduje přísnější procesní záruky a kritéria přezkumu v případě „tvrdého jádra" než v případě ostatních řízení.

63. Při rozhodování, zda je třeba řízení týkající se deliktů kvalifikovat jako „trestní", či nikoliv, zohledňuje Evropský soud pro lidská práva tři tzv. „kritéria Engel", pojmenovaná takto podle rozsudku, ve kterém byla poprvé stanovena [19]. Prvním kritériem je formální kvalifikace daného jednání v dotčeném právním systému, ale ta je výslovně považována za „pouhý výchozí bod". V rozsudku Engel, jakož i v následných rozsudcích Evropský soud pro lidská práva přiznal podstatně větší význam – a to v rozsahu pomíjejícím kvalifikaci ve vnitrostátním právu –druhému a třetímu kritériu, a sice povaze protiprávního jednání a přísnosti trestu, který může být dané osobě uložen. Považoval v tomto ohledu za relevantní, zda je trest ukládán na základě obecného pravidla, které je určeno všem občanům, a nikoli jen skupině se zvláštním postavením, a zda je jeho hlavním cílem především potrestání, které má odrazovat od opakování protiprávního jednání, spíše než finanční náhrada škody [20].

64. Ve světle těchto kritérií dospívám bez obtíží k závěru, že řízení, ve kterém je uložena pokuta za porušení zákazu dohod o stanovování cen a rozdělení trhů stanoveného v čl. 81 odst. 1 ES, spadá pod „trestněprávní složku" článku 6 EÚLP, tak jak byla postupně definována Evropským soudem pro lidská práva [21]. Zmíněný zákaz a možnost uložení pokuty jsou zakotveny v obecně použitelných primárních a sekundárních právních předpisech; protiprávní jednání spočívá v jednání, které je obecně považováno za nekalé ke škodě široké veřejnosti, což je znak, který toto jednání sdílí s trestnými činy obecně a který

19 — Engel a další v. Nizozemsko, rozsudek ze dne 8. června 1976, Série A č. 22, bod 82.

20 — Viz například Jussila v. Finsko, rozsudek velkého senátu ze dne 23. listopadu 2006, stížnost č. 73053/01, ECHR 2006-XIV.

21 — Viz rovněž stanovisko generálního advokáta Y. Bota ze dne 26. října 2010 ve věci ThyssenKrupp Nirosta v. Komise (C-352/09 P, probíhající před Soudním dvorem, body 48 až 52), se kterým se plně ztotožňuji, jakož i citovaná judikatura.

s sebou přináší zřejmé společenské stigma [22]; pokuta až do výše [23] 10 % ročního obratu je nepochybně přísná, a může dokonce vést k ukončení činnosti podniku; a výslovným úmyslem je potrestání a odrazení [24], bez existence jakékoliv složky spočívající v náhradě škody.

65. Je pravda, že – jak Komise zdůraznila – ve věci Neste [25] Evropský soud pro lidská práva rozhodl, že některé aspekty prosazování ruského práva hospodářské soutěže nespadají do trestněprávní oblasti. Nicméně se mi jeví, že faktory, které v uvedené věci zohlednil, jsou velmi odlišné od faktorů v situaci, která je nyní posuzována. Zdůraznil, že příslušná antimonopolní pravidla se uplatnila pouze ve vztazích, které ovlivňují hospodářskou soutěž na surovinovém trhu, a jejich použití tedy bylo omezené; že jejich cílem byla ochrana a obnovení hospodářské soutěže; a že opatření, která mohla být uložena, nebyla „sankcemi jako takovými", ale opatřeními přikazujícími zdržet se určitého jednání spojenými se zabavením protiprávního prospěchu s cílem zajistit finanční náhradu škody, spíše než potrestáním, které má odrazovat od opakování protiprávního jednání.

66. V uvedeném rozhodnutí Evropský soud pro lidská práva sice rovněž zdůraznil, že některé druhy monopolního chování mohou být povolené, je-li prokázáno, že sledují obecný zájem (možnost stanovená v čl. 81 odst. 3 ES, kterou lze přinejmenším teoreticky využít i v případě zakázaných dohod o stanovování cen a rozdělení trhů), přičemž jednání, které je skutečně kriminální povahy, obvykle není předmětem takového čistě utilitárního odůvodnění; a že volná hospodářská soutěž na trhu je relativní a situační hodnotou, přičemž zásahy do ní nejsou samy o sobě inherentně trestuhodné. Pokud jde o první z těchto úvah, chtěla bych však zdůraznit – při vší úctě k Evropskému soudu pro lidská práva – že není obtížné najít nezpochybnitelně trestné jednání, které nicméně může být za určitých okolností povolené. Držení střelných zbraní může být trestným činem obecně, ale může být povoleno v určitých situacích za účelem ochrany veřejnosti; prodej určitých drog může zakládat trestný čin obecně, ale může být povolen pro stanovené lékařské účely; a podobně. Pokud jde o druhou úvahu,

22 — Není třeba rozhodnout, zda – jak bylo dotazováno při jednání – je toto stigma větší než stigma spojené s daňovým únikem, i když pouhá skutečnost, že tato otázka byla vznesena, neodráží příliš lichotivý pohled na obchodní morálku.

23 — Nedomnívám se, že je nutné zohlednit tvrzení společností KME týkající se značného zvýšení pokut ukládaných Komisí v posledních letech; povahu protiprávního jednání nedefinuje přísnost *skutečně* uložených sankcí, ale výše sankcí, které *mohou* být uloženy.

24 — Pokyny hovoří o „cílech sledovaných při ukládání sankcí za porušování pravidel hospodářské soutěže" a odkazují na určení pokuty „na úrovni, která zajistí její dostatečně odstrašující účinek".

25 — Rozhodnutí třetího senátu ze dne 3. června 2004 o přijatelnosti stížností č. 69042/01, 69050/01, 69054/01, 69055/01, 69056/01 a 69058/01, OOO Neste St Petersburg a další v. Rusko.

je třeba uvést, že stanovování cen a rozdělení trhů má dopady na spotřebitele, a tedy na širokou veřejnost, které značně překračují rámec „zásahu do volné hospodářské soutěže“, jenž by se týkal obchodního společenství.

67. Pakliže tedy řízení o uložení pokuty v projednávané věci spadá do trestněprávní oblasti pro účely EÚLP (a Listiny), souhlasila bych přesto s tím, že – jak je uvedeno v rozsudku Jussila [26] – se toto řízení „odlišuje od tvrdého jádra trestního práva; v důsledku toho se záruky poskytované trestněprávní složkou nutně nepoužijí s plnou přísností“. To znamená zejména, že uložení trestních sankcí v prvním stupni řízení nikoliv „nezávislým a nestranným soudem, zřízeným zákonem“, ale správním nebo mimosoudním orgánem, který jako takový nesplňuje požadavky čl. 6 odst. 1 EÚLP, může být s tímto ustanovením slučitelné za předpokladu, že rozhodnutí uvedeného orgánu podléhá následnému přezkumu soudním orgánem, který má pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci a který tyto požadavky splňuje [27]. Jinými slovy musí být zřejmé, že dostupné opravné prostředky umožňují napravit případné nedostatky v řízení v prvním stupni [28].

68. Trojí úloha Komise jako vyšetřovatele, stíhajícího orgánu a rozhodovacího orgánu v rámci postupů při prosazování práva hospodářské soutěže byla předmětem četné kritiky a společnosti KME uvedly část této kritiky ve svém kasačním opravném prostředku [29]. Nicméně, i když mohou existovat pádné důvody pro závěr, že Komise není v tomto ohledu „nezávislým a nestranným soudem, zřízeným zákonem“, zdá se, že takové úvahy jsou ve skutečnosti irelevantní z hlediska projednávaného kasačního opravného prostředku. Argument společností KME ve skutečnosti nevychází z nedostatečnosti řízení před Komisí, ale z toho, co považují za nedostatečnost přezkumu výsledku tohoto řízení Tribunálem. Skutečnost, že Komise je správní orgán a že nemusí být schopná zcela oddělit své tři funkce v rámci řízení [30], je v kontextu projednávaného opravného prostředku nesporná. Otázkou je, zda Tribunál

26 — Citovaný výše v poznámce pod čarou 20, bod 43 rozsudku, který odkazuje na rozsudek ze dne 27. února 1992, Société Stenuit v. Francie, Série A č. 232-A, pokud jde zvláště o právo hospodářské soutěže.

27 — Viz rovněž Albert a Le Compte v. Belgie, rozsudek ze dne 10. února 1983, Série A č. 58, bod 29.

28 — Viz Belilos v. Švýcarsko, rozsudek ze dne 29. dubna 1988, Série A č. 132, bod 68.

29 — Společnosti KME citují například D. Slatera a další, *Competition law proceedings before the European Commission and the right to a fair trial: no need for reform?*, GCLC Pracovní dokument 04/08; a S. Wiskinga, *Does the European Commission Provide Parties with a Proper Opportunity to be Heard on the Level of Fines?*, GCP – The Online Magazine for Global Competition Policy [vydání červen 2009(2)].

30 — I když je třeba připustit, že v různých časových okamžicích byly podniknuty kroky za účelem zajištění lepšího oddělení těchto funkcí, přičemž nejpozoruhodnějším příkladem je rozhodnutí jmenovat nezávislého úředníka pro slyšení, aby předsedal slyšením, namísto ředitele ředitelství, které vede šetření, jako tomu bylo dříve [viz *Jedenáctá zpráva Komise o politice hospodářské soutěže (1981)*, bod 26].

provedl soudní přezkum „v plné jurisdikci“ ve smyslu judikatury Evropského soudu pro lidská práva [31].

69. Uvedený Soud popsal „pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci“ tak, že zahrnuje „pravomoc zrušit rozhodnutí nižšího orgánu ve všech ohledech na základě skutkových i právních otázek“. Soudní orgán pověřený přezkumem „musí mít zejména pravomoc přezkoumat všechny skutkové a právní otázky vztahující se ke sporu, který je mu předložen“ [32]. Tentýž Soud rovněž rozhodl, že za účelem určení, zda má soud v druhém stupni „pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci“ nebo zda provádí „dostatečný přezkum“ umožňující napravit nedostatek nezávislosti v prvním stupni, je nutné zohlednit takové faktory, jako je „předmět napadeného rozhodnutí, způsob, jakým se k tomuto rozhodnutí dospělo, a obsah sporu, včetně zamýšlených či skutečně uplatněných důvodů v rámci prostředku nápravy“ [33].

70. Zdá se, že není pochyb o tom, že „pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci“ přiznaná Tribunálu článkem 229 ES a článkem 17 nařízení č. 17 splňuje tyto požadavky, pokud jde o prostředky nápravy proti výši uložené pokuty, i když se jedná, jak tvrdí Komise, o pojem, který se odlišuje od kritéria „pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci“ Evropského soudu pro lidská práva, které je třeba chápat tak, že zahrnuje rovněž prostředky nápravy podané například proti vlastnímu konstatování protiprávního jednání (kterým se Tribunál zabývat může, popřípadě musí – i když jen omezeným způsobem – v případě, že tvoří základ věci, která je mu předložena). V projednávané věci se nicméně jedná pouze o kasační opravný prostředek podaný proti výši pokuty, a proto nehodlám svou analýzu rozšířit nad tento rámec. V tomto kontextu musí podle mého názoru pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci umožňující zrušit, snížit nebo zvýšit výši pokuty bez jakéhokoli omezení ohledně druhu důvodů (skutkových nebo právních), na jejichž základě může být vykonávána, nutně poskytovat záruku požadovanou článkem 6 EÚLP – přinejmenším teoreticky.

71. Může nicméně vyvstat otázka, zda v určité konkrétní věci Tribunál skutečně tuto pravomoc náležitým způsobem vykonal, a je to právě tato otázka, kterou v projednávané věci vznáší společnosti KME.

72. Jedná se o legitimní otázku, ale její posouzení musí podle mého názoru podléhat určitým obecným i konkrétním omezením, a způsob, kterým byla vznesena, musí být posouzen s přihlédnutím k některým výtkám Komise.

31 — To samé by platilo i tehdy, pokud by se řízení týkalo ryze „občanskoprávního“ sporu (viz například Obermeier v. Rakousko, rozsudek ze dne 28. června 1990, Série A č. 179, body 67 a 70), který zahrnuje i správněprávní spory.

32 — Viz Valico S.r.l. v. Itálie, stížnost č. 70074/01, ECHR 2006-III, s. 20 a citovaná judikatura.

33 — Viz Crompton v. Spojené království, rozsudek ze dne 27. října 2009, stížnost č. 42509/05, bod 71 a citovaná judikatura.

73. Zaprvé se domnívám, že nejdůležitější je způsob, jakým Tribunál svůj přezkum ve skutečnosti provedl, přičemž způsob, jakým tento přezkum popsal, je méně relevantní. Na základě odkazů na rozsah posuzovací pravomoci, práva volby nebo uvážení ponechané Komisi tedy nelze nezbytně dospět k závěru, že Tribunál nedostál své povinnosti posoudit v reakci na argumenty společností KME způsob, jakým byla stanovena pokuta. Naproti tomu však ani nelze na základě použití slov „při výkonu své pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci" dospět k závěru, že by Tribunál svou posuzovací pravomoc skutečně náležitým způsobem vykonal. Každý případ musí být přezkoumán na základě svého skutečného obsahu.

74. Z toho vyplývá, že bez ohledu na rozsah pravomoci Tribunálu je řízení před ním svou povahou kontradiktorní. Článek 6 EÚLP, ani judikatura Evropského soudu pro lidská práva nevyžaduje, aby „nezávislý a nestranný soud" přezkoumal i bez návrhu otázky, které před ním nebyly vzneseny. Judikatura samotného Soudního dvora sice vyžaduje, aby se soud některými otázkami veřejného pořádku (především otázkami týkajícími se procesních záruk) zabýval i bez návrhu, ale v ostatních otázkách je třeba výkon pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci Tribunálem hodnotit z hlediska obsahu argumentů, o kterých měl rozhodnout.

75. Podotýkám nicméně, že Tribunál skutečně vyzval Komisi, aby předložila řadu dokumentů z jejího správního spisu, a že Komise v reakci na tuto výzvu předložila přes 500 stran. Tato skutečnost přinejmenším svědčí o *důkladnosti* přezkumu dostatečné k tomu, aby byly splněny požadavky EÚLP a Listiny. Nicméně je dále třeba na základě samotného rozsudku ověřit, zda byl tento přezkum *náležité povahy*. Jinými slovy, byl tento přezkum omezen na ověření, že Komise nepřekročila meze své posuzovací pravomoci, nebo bylo rovněž přezkoumáno (pokud to společnosti KME navrhly) posouzení provedené v rámci těchto mezí?

76. Nyní se budu zabývat dvěma zvláštními výtkami učiněnými Komisí ve vztahu k argumentům předloženým společnostmi KME.

77. Formální výtkou, kterou Komise vznesla až při jednání, je výtka, že žaloba společností KME v prvním stupni byla výslovně podána na základě článku 230 ES, a nikoli článku 229 ES. Tím mělo být zřejmě naznačeno, že se společnosti KME ani nedomáhaly toho, aby Tribunál vykonal svou pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci, a že se tudíž ani nemohou dovolávat toho, že tak údajně neučinil.

78. Nezdá se mi, že by se v případě této výtky jako takové jednalo o seriózní návrh. Odkaz na článek 230 ES je obsažen pouze v nadpisu žaloby. Pouhá skutečnost, že se společnosti

KME domáhaly snížení svých pokut, dostatečně jasně dokládá, že se dovolávaly pravomoci Tribunálu k soudnímu přezkumu v plné jurisdikci ve vztahu k sankcím, a nikoli pouhého přezkumu legality. Pokud by takový přezkum byl pro žalobkyně příznivý, mohl by vést pouze ke zrušení pokuty, přičemž by bylo ponecháno na Komisi, aby uložila novou pokutu v souladu s odůvodněním rozsudku. Žaloba však vesměs trvá na snížení pokuty, o kterém by Tribunál mohl rozhodnout pouze na základě článku 229 ES a článku 17 nařízení č. 17.

79. Kromě toho je třeba mít na paměti, že se společnosti KME nedomáhaly konkrétně toho, aby Tribunál pokutu nově stanovil, ale toho, aby upravil její výši s přihlédnutím k údajným pochybením v dotčeném rozhodnutí.

80. Druhá výtka Komise se zdá být seriózněji. Komise v podstatě zdůrazňuje, že bez ohledu na sílu obecných argumentů společností KME ve prospěch důkladného výkonu pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci Tribunálem v takových věcech, jako je projednávaná věc, tyto společnosti neoznačily konkrétní kritéria přezkumu, která měla být dodržena, ani části napadeného rozsudku, ve kterých tato kritéria nebyla dodržena.

81. V tomto bodě souhlasím s Komisí. Pátý důvod kasačního opravného prostředku společností KME je prezentován spíše jako obecná kritika celého systému prosazování práva hospodářské soutěže EU a úlohy Tribunálu v tomto systému, než jako důvod označující konkrétní pochybení, jichž se Tribunál dopustil v napadeném rozsudku. Z ustálené judikatury nicméně vyplývá, že kasační opravný prostředek musí přesným způsobem uvádět části napadeného rozsudku, proti nimž směřuje, jakož i právní argumenty, o které se tento kasační opravný prostředek konkrétně opírá [34].

82. Zjištění takové vady důvodu kasačního opravného prostředku by obvykle vedlo k jeho odmítnutí jako nepřípustného. Zdá se nicméně, že takový přístup nemusí být v projednávané věci zcela vhodný. Je pravda, že pátý důvod kasačního opravného prostředku společností KME uplatněný sám o sobě neposkytuje Soudnímu dvoru dostatečně přesná vodítka k tomu, aby mohl rozhodnout, zda a v jakém rozsahu Tribunál konkrétně porušil svou povinnost provést dostatečný přezkum. Tento argument může nicméně představovat doplňující měřítko při posuzování ostatních důvodů kasačního opravného prostředku – což ve skutečnosti odpovídá způsobu, jakým se k němu Komise vyjádřila ve své kasační odpovědi, když jej přezkoumala v rámci druhého, třetího a čtvrtého důvodu kasačního opravného prostředku.

83. Navrhuji tedy neposuzovat pátý důvod kasačního opravného prostředku jakožto

34 — Viz příklad z nedávné doby, rozsudek ze dne 14. října 2010, Deutsche Telekom v. Komise (C-280/08 P, Sb. rozh. s. I-9555, bod 24).

samostatně uplatněný důvod, ale naopak zohlednit předložené argumenty při přezkumu prvních čtyř důvodů kasačního opravného prostředku. Při tom se nicméně omezím – jak jsem uvedla výše – na způsob, jakým Tribunál skutečně přezkoumal jemu předložené žalobní důvody, přičemž způsob, jakým Tribunál tento přezkum popsal, představuje v tomto ohledu pouze jedno z vodítek.

61. Pokud jde nejprve o rozdílné zacházení s dotčenými podniky, v odůvodnění, které v této souvislosti Komise v napadeném rozhodnutí uvedla, je zmiňován zejména zájem na tom, aby bylo přihlédnuto ke ‚konkrétní váze každého podniku, a tím i ke skutečnému dopadu jeho protiprávního chování na hospodářskou soutěž' (bod 322 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Je však třeba zdůraznit, že k rozdílnému zacházení podle podílů na dotčeném trhu, jaké je popsáno v bodech 326 až 329 odůvodnění napadeného rozhodnutí, je Komise oprávněna přistoupit i bez důkazu o skutečném dopadu protiprávního jednání na trh.

První důvod kasačního opravného prostředku: skutečný dopad na trh

Relevantní části napadeného rozsudku

62. Z judikatury totiž vyplývá, že podíl každého z dotyčných podniků na trhu, na němž došlo k omezujícímu jednání, je objektivním hlediskem, které udává spravedlivou míru odpovědnosti každého z nich pokud jde o potenciální škodlivost uvedeného jednání pro řádný průběh hospodářské soutěže (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 29. dubna 2004, Tokai Carbon a další v. Komise, T-236/01, T-239/01, T-244/01 až T-246/01, T-251/01 a T-252/01, Recueil, s. II-1181, bod 197).

84. V rámci svého posouzení prvního žalobního důvodu společností KME (nedostatečné zohlednění skutečného dopadu kartelové dohody na trh) Tribunál nejprve připustil jako důkazy tři ekonometrické studie předložené společnostmi KME, a poté učinil následující zjištění:

„60. […] žalobkyně zpochybňují jak vyhodnocení závažnosti protiprávního jednání provedené Komisí (viz body 12 a 13 výše), tak rozdílné zacházení, které Komise provedla podle podílů dotyčných podniků na trhu (viz bod 16 výše).

63. Stejně tak je třeba uvést, pokud jde o posouzení závažnosti protiprávního jednání, že i když Komise neprokázala, že by kartelové dohoda měla skutečný dopad

na trh, nemá to vliv na kvalifikaci protiprávního jednání jako ‚velmi závažného', a tudíž ani na výši pokuty.

64. V tomto ohledu je nutno konstatovat, že ze systému Společenství v oblasti sankcí za porušení pravidel hospodářské soutěže, tak jak byl zaveden nařízením č. 17 a vyložen judikaturou, vyplývá, že kartelové dohody zasluhují již z důvodu své povahy ukládání přísnějších pokut. Jejich případný skutečný dopad na trh, zejména otázka, nakolik omezení hospodářské soutěže vedlo k vyšší ceně na trhu, než jaká by převládala, kdyby ke kartelu nedošlo, není rozhodujícím kritériem pro určení úrovně pokut (viz v tomto smyslu rozsudky Soudního dvora ze dne 7. června 1983, Musique diffusion française a další v. Komise, 100/80 až 103/80, Recueil, s. 1825, body 120 a 129; ze dne 17. července 1997, Ferriere Nord v. Komise, C-219/95 P, Recueil, s. I-4411, bod 33; ze dne 16. listopadu 2000, Stora Kopparbergs Bergslags v. Komise, C-286/98 P, Recueil, s. I-9925, body 68 až 77, a ze dne 25. ledna 2007, Dalmine v. Komise, C-407/04 P, Sb. rozh. s. I-829, body 129 a 130; rozsudek Tokai Carbon a další v. Komise, citovaný v bodě 62 výše, bod 225; viz také stanovisko generálního advokáta J. Mischa předcházející rozsudku Soudního dvora ze dne 16. listopadu 2000, Mo och Domsjö v. Komise, C-283/98 P, Recueil, s. I-9855, I-9858, body 95 až 101).

65. Dlužno dodat, že z pokynů vyplývá, že dohody či jednání ve vzájemné shodě, jejichž předmětem je tak jako v projednávané věci zejména stanovení cen a rozdělení zákazníků, mohou být kvalifikovány jako ‚velmi závažné' již na základě své povahy, aniž by bylo nutné takové chování charakterizovat zvlášť pomocí dopadu či zeměpisného rozsahu. Tento závěr je potvrzen i skutečností, že zatímco se v popisu ‚závažných' protiprávních jednání výslovně hovoří o dopadu na trh a o účincích v rozsáhlých oblastech společného trhu, v popisu ‚velmi závažných' protiprávních jednání naopak není zmínka o žádném požadavku ohledně skutečného dopadu na trh či vzniku účinků v určité zeměpisné oblasti (rozsudek ze dne 25. října 2005, Groupe Danone v. Komise, T-38/02, Sb. rozh. s. II-4407, bod 150).

66. Jen pro úplnost, Soud má za to, že Komise právně dostačujícím způsobem prokázala skutečný dopad kartelové dohody na dotčený trh.

67. V této souvislosti je třeba zdůraznit, že předpoklad žalobkyň, podle nějž je Komise povinna, využije-li ke stanovení výše pokuty skutečný dopad kartelové dohody, vědecky prokázat existenci hmatatelného hospodářského dopadu na trh a příčinné souvislosti mezi dopadem

a protiprávním jednáním, již byl v judikatuře odmítnut.

68. Soud prvního stupně již totiž opakovaně rozhodl, že skutečný dopad kartelové dohody na trh musí být považován za dostatečně prokázaný, pokud je Komise schopna poskytnout konkrétní a důvěryhodné údaje, které s přiměřenou pravděpodobností ukazují, že kartelová dohoda měla na trh dopad (viz zejména rozsudky Scandinavian Airlines System v. Komise, citovaný v bodě 36 výše, bod 122; ze dne 27. září 2006, Archer Daniels Midland v. Komise, T-59/02, Sb. rozh. s. II-3627, body 159 až 161; ze dne 27. září 2006, Jungbunzlauer v. Komise, T-43/02, Sb. rozh. s. II-3435, body 153 až 155; ze dne 27. září 2006, Archer Daniels Midland v. Komise, T-329/01, Sb. rozh. s. II-3255, body 176 až 178, a ze dne 27. září 2006, Roquette Frères v. Komise, T-322/01, Sb. rozh. s. II-3137, body 73 až 75).

69. V tomto ohledu je třeba poznamenat, že žalobkyně nezpochybňovaly věcnou správnost skutkových zjištění popsaných v bodě 13 výše, na nichž Komise založila svůj závěr o existenci skutečného dopadu kartelové dohody na trh, a sice fakt, že v době, kdy bylo plnění koluzní dohody vlažnější, ceny klesaly, a v ostatních obdobích výrazně rostly, dále uskutečňování systému výměny údajů o objemu prodeje a úrovni cen, výrazný celkový podíl všech účastnic kartelové dohody na trhu a skutečnost, že příslušné podíly jednotlivých účastnic kartelové dohody na trhu zůstaly po celou délku trvání protiprávního jednání poměrně stabilní. Žalobkyně pouze uvedly, že tyto skutečnosti nedokazují, že by předmětné protiprávní jednání mělo skutečný dopad na trh.

70. Z judikatury přitom vyplývá, že je legitimní, aby Komise na základě údajů uvedených v předchozím bodě vyvodila, že protiprávní jednání mělo skutečný dopad na trh (viz v tomto smyslu rozsudky Jungbunzlauer v. Komise, citovaný v bodě 68 výše, bod 159; Roquette Frères v. Komise, citovaný v bodě 68 výše, bod 78; Archer Daniels Midland v. Komise, citovaný v bodě 68 výše, bod 165; Archer Daniels Midland v. Komise, citovaný v bodě 68 výše, bod 181, a rozsudek ze dne 14. prosince 2006, Raiffeisen Zentralbank Österreich a další v. Komise, T-259/02 až T-264/02 a T-271/02, Sb. rozh. s. II-5169, body 285 až 287).

71. Pokud jde o argument žalobkyň, že spis obsahuje příklady neplnění koluzních dohod, je třeba poukázat na skutečnost, že dopad na trh nelze vyloučit pouze na základě toho, že dohody nebyly vždy účastnicemi kartelové dohody plněny (viz v tomto smyslu rozsudek Groupe

Danone v. Komise, citovaný v bodě 65 výše, bod 148).

72. Argumenty, které žalobkyně staví na vlastním chování, rovněž nelze přijmout. Skutečné chování určitého podniku, tak jak ho sám tento podnik popisuje, je totiž pro účely hodnocení dopadu kartelové dohody na trh nerozhodné a přihlížet lze pouze k účinkům protiprávního jednání jako celku (rozsudek ze dne 9. července 2003, Archer Daniels Midland a Archer Daniels Midland Ingredients v. Komise, T-224/00, Recueil, s. II-2597, bod 167). Stejně tak nelze Komisi vytýkat, že v bodě 303 odůvodnění napadeného rozhodnutí konstatovala, že úvodní zpráva nemůže vyvrátit její závěry o skutečných dopadech protiprávního jednání na trh. Ekonometrická analýza, která je v ní obsažena, totiž pojednává pouze o číselných údajích týkajících se žalobkyň.

73. S ohledem na všechny předcházející úvahy je tedy třeba tento žalobní důvod zamítnout jako neopodstatněný.

74. V rámci své pravomoci provádět soudní přezkum v plné jurisdikci a ve světle předchozích úvah má dále Soud za to, že není namístě zpochybňovat způsob, jakým Komise posoudila výchozí částku pokuty určenou podle závažnosti.“

Shrnutí argumentů

Kasační opravný prostředek společností KME

85. Společnosti KME zpochybňují závěr Tribunálu, podle kterého Komise právně dostačujícím způsobem prokázala, že kartelová dohoda měla dopad na trh, a mohla tedy zohlednit tento dopad při stanovení výchozí částky pokuty. Pokyny ukládaly Komisi, aby zohlednila tři skutečnosti, včetně „skutečného dopadu na trh, pokud jej lze měřit“. V důsledku toho mohla zohlednit takový skutečný dopad pouze tehdy, pokud mohla tento dopad prokázat a vyčíslit, a to pouze v tomto rozsahu. Komisi nemělo být umožněno, aby se – pod záštitou kritéria „rozumné pravděpodobnosti“ stanoveného v rozsudku Roquette Frères [35] – uchýlila k domněnkám, které jí umožní zohlednit dopad na trh dokonce i tehdy, když nebyla schopna prokázat existenci nebo rozsah takového dopadu

35 — Rozsudek ze dne 27. září 2006 (T-322/01, citovaný v bodě 68 napadeného rozsudku, bod 73).

v souladu s pokyny. Povolení uplatnění takových domněnek vylučuje jakoukoliv možnost rozlišování protiprávních jednání v závislosti na jejich dopadu na trh. Judikatura uvedená v bodech 68 a 70 napadeného rozsudku je zjevně chybná.

86. Navíc, poskytne-li účastník kartelové dohody ekonometrické důkazy, které prokazují, že kartelová dohoda jako celek neměla žádný dopad na tržní ceny, a tvrdí-li ostatní účastníci totéž, neměla by být Komise oprávněna takové důkazy odmítnout, aby dospěla k závěru, že protiprávní jednání takový dopad mělo, – a tuto skutečnost zohlednila při stanovení výchozí částky pokuty podle pokynů – pouze na základě takových nepřímých důkazů, jako jsou nepřímé důkazy zmiňované v bodě 69 napadeného rozsudku. V takovém případě by Komise měla předložit přímé důkazy prokazující, že kartelová dohoda skutečně měla dopad na trh.

87. Ekonometrické důkazy předložené společnostmi KME vycházely z komplexních údajů vycházejících z dostupných informací o fakturách a zákaznících těchto společností za více než desetileté období a prokazujících, že i) kartelová dohoda neměla žádný statisticky významný dopad na ceny účtované společnostmi KME a ii) tato analýza platila i pro kartelovou dohodu jako celek. Neexistence dopadu byla potvrzena důkazy ve spise o nedodržování dohod různými účastnicemi. Nakonec, neexistence jakékoliv škody pro koncové uživatele byla potvrzena skutečností, že dotčené trubky představovaly pouze přibližně 2 % z maloobchodní ceny konečných výrobků, jejichž součástí se staly.

88. Podle práva měla Komise předložit přímé důkazy o opaku založené na objektivních hospodářských faktorech týkajících se relevantního trhu a hospodářského kontextu, a prokázat existenci a rozsah domnělého dopadu na trh; nebyla oprávněna konstatovat, že kartelová dohoda měla dopad na trh pouze na základě nepřímých důkazů, o které opřela dotčené rozhodnutí.

89. Napadený rozsudek je rovněž stižen vadou spočívající v nelogickém a nedostatečném odůvodnění. Tribunál při svém meritorním přezkumu argumentů společností KME, podle kterých ekonometrické důkazy, které poskytly, prokazovaly neexistenci jakéhokoli dopadu na trh, i) odkázal pouze na úvodní zprávu, podle které neměla kartelová dohoda dopad na ceny společností KME, ii) nezohlednil tedy dvě následné zprávy, které dospěly k závěru, že kartelová dohoda jako celek neměla dopad na trh a iii) v konečném výsledku zamítl argument společností KME z toho důvodu, že ekonometrické důkazy neprokazovaly, že kartelová dohoda jako celek neměla dopad na trh. Jinými slovy, Tribunál tím, že připustil důkazy prokazující nedostatek

dopadu na trh, ale zamítl argumenty společností KME z toho důvodu, že takový důkaz neposkytují, tedy zjevně zkreslil skutkový stav a důkazy, které měl k dispozici.

90. Tribunál tedy tím, že neshledal existenci právních pochybení na straně Komise, porušil právo EU. Společnosti KME proto tvrdí, že by Soudní dvůr měl nově stanovit výchozí částku pokuty s tím, že bude z výpočtu vyloučen faktor dopadu na trh.

na to, zda takový dopad mohl být prokázán či nikoli. Ohledně rozlišujícího zacházení s podniky účastnícími se kartelu rozhodl, že i bez důkazu o skutečném dopadu na trh byla Komise oprávněna v zacházení s podniky rozlišovat podle tržních podílů; a že, pokud jde o závažnost protiprávního jednání, i kdyby Komise neprokázala skutečný dopad na trh, nemělo by to vliv na kvalifikaci protiprávního jednání jako „velmi závažného", a tudíž ani na výši pokuty. Společnosti KME dokonce ani nezmiňují žádné z obou těchto klíčových základních zjištění, takže tato zjištění nemohou být předmětem kasačního opravného prostředku. Výtky společností KME vůči dodatečnému zjištění učiněnému pouze pro úplnost nemohou vést ke zrušení napadeného rozsudku.

Odpověď Komise

91. Zaprvé Komise tvrdí, že důvod kasačního opravného prostředku je neúčinný, jelikož směřuje proti nepodstatnému a doplňkovému odůvodnění.

93. Zadruhé Komise tvrdí, že důvod kasačního opravného prostředku je nepřípustný, jelikož zpochybňuje skutková posouzení.

92. Zjištění, že Komise právně dostačujícím způsobem prokázala, že kartelová dohoda měla skutečný dopad na trh, bylo učiněno výslovně pouze pro úplnost. Z ustálené judikatury vyplývá, že rozsudek nemůže být zrušen pouze na základě zpochybnění tohoto druhu zjištění. Tribunál rozhodl, že obě části dotčeného rozhodnutí, o kterých společnosti KME tvrdily, že je pro ně skutečný dopad na trh relevantní, byly odůvodněné bez ohledu

94. Společnosti KME pouze tvrdí, že Tribunál i) nesprávně rozhodl, že Komise byla oprávněna vyvodit skutečný dopad na trh z důkazů uvedených v bodě 69 jeho rozsudku; ii) měl v bodě 71 rozsudku přiznat větší váhu důkazům, z nichž podle společností KME vyplývá neexistence dopadu na trh a nedodržování kartelových dohod jejich účastnicemi;

iii) měl v bodě 72 rozsudku přiznat větší váhu ekonometrickým studiím, z nichž podle společností KME vyplývá neexistence statisticky významného dopadu na trh, a iv) měl vyžadovat „přímé důkazy" o existenci a rozsahu jakéhokoli dopadu na trh.

95. Soudní dvůr nicméně není příslušný k provádění dokazování skutkového stavu, ani v zásadě k přezkumu důkazů přijatých Tribunálem. Je věcí pouze Tribunálu, aby posoudil hodnotu důkazů za předpokladu, že byly řádně získány a byla dodržena relevantní pravidla a zásady. S výjimkou případu zkreslení zjevného smyslu takových důkazů nepodléhá toto posouzení přezkumu Soudního dvora.

96. Důkazy o skutečnému dopadu dovolávané v dotčeném rozhodnutí a závěry, které z nich byly vyvozeny, byly podrobně diskutovány před Tribunálem, který shrnul důkazy v bodě 69 svého rozsudku, dospěl v bodě 70 k závěru, že Komise byla oprávněna vyvodit, že kartelová dohoda měla skutečný dopad na trh, a v bodech 71 a 72 pak zamítl argumenty společností KME, že jiné skutečnosti toto zjištění vyvracejí.

97. Navíc kromě skutečnosti, že argumenty společností KME vycházely pouze z jejich vlastního jednání, byly ekonometrické studie, které předložily, zásadním způsobem vyvráceny řadou otázek, které byly plně diskutovány před Tribunálem. Tribunál nemusel o těchto otázkách rozhodnout, neboť každopádně argumenty společností KME zamítl, ale Komise je shrnuje následovně.

98. Studie se snažily vyvodit závěry ohledně dopadu kartelu na trh ze srovnání cen, u kterých je nesporné, že jsou výsledkem kartelové dohody, s cenami v obdobích nebo zemích, „v nichž existovala nenarušená hospodářská soutěž". To však zahrnovalo mnoho oblastí, pro které existovaly přímé důkazy o koluzním jednání. Jedna dohoda o cenách upravovala konkrétní míru zvýšení cen ve jmenovaných zemích a zvýšení o 8 % pro „jakoukoliv jinou neuvedenou zemi", z čehož vyplývá, že se kartelová dohoda vztahovala na veškeré prodeje společností KME, a že tedy neexistovaly žádné „země, v nichž existovala nenarušená hospodářská soutěž", se kterými by mohlo být provedeno srovnání.

99. Z přezkumu statistických výpočtů každopádně vyplynulo, že uváděné výsledky mohly rovněž být důsledkem skutečnosti, že ceny byly zvýšeny v rámci kartelové dohody. V rámci modelu společností KME nebylo možné vyloučit průměrné zvýšení o 10,5 % za rok a bylo prokázáno, že se ceny společnosti KME Germany během doby trvání kartelu zvyšovaly průměrně o 29.9 % za rok. V jiných

ohledech poskytly studie neobvyklé výsledky, které společnosti KME nebyly schopny vysvětlit.

100. Tribunál tedy řádně přezkoumal důkazy, o něž se opíral v dotčeném rozhodnutí, aby prokázal skutečný dopad kartelové dohody na trh, jakož i veškeré argumenty společností KME, které tento závěr zpochybňovaly. Na základě konkrétních, věrohodných a náležitých důkazů o skutečnostech, které podstatně překračují rámec plnění dohod o cenách, dospěl Tribunál k závěru, že skutečný dopad byl prokázán.

101. Zatřetí Komise tvrdí, že zjištění Tribunálu jsou dostatečně odůvodněna.

102. Tvrzení společností KME, podle něhož byla argumentace Tribunálu nelogická a nedostatečná, když konstatoval, že ekonometrické důkazy společností KME neprokazují, že protiprávní jednání jako celek nemělo dopad na trh, a odkázal na úvodní zprávu, která se týkala pouze cen společností KME, ale nezmínil dvě dodatečné zprávy, které se týkaly kartelové dohody jako celku, vychází z chybného výkladu bodu 72 rozsudku.

103. Před Tribunálem společnosti KME tvrdily, že studie provedené ohledně jejich vlastních cen prokazují, že kartelová dohoda neměla žádný skutečný dopad na trh. Nicméně, jak úvodní studie (zohledněná Komisí v dotčeném rozhodnutí), tak i dvě dodatečné studie (předložené před Tribunálem) se vztahovaly pouze k prodejům společností KME. V bodě 72 svého rozsudku Tribunál zamítl argument společností KME v rámci své suverénní pravomoci hodnocení skutkového stavu a důkazů, když trval na skutečnosti, že jednání jediného podniku je irelevantní z hlediska posouzení dopadu kartelové dohody jako celku. Toto uvažování není nijak nekonsistentní.

104. Význam přezkoumání dopadu kartelu jako celku na trh je v projednávané věci zjevný. V řízení v prvním stupni Komise zdůraznila, že kartelová dohoda zahrnovala systém rozdělování zákazníků a systém, v rámci něhož se musely účastnice v každé zemi před kontaktem se zákazníky spojit s vedoucím podnikem na trhu, a zeptat se jej, jaké množství a za jakou cenu lze prodat. Údaje o cenách společností KME tedy nemohou odůvodňovat závěry o cenách ostatních účastnic kartelu – například, když se společnosti KME zdržely úsilí prodávat zákazníkům z důvodu dohody o rozdělení zákazníků. Společnosti KME naznačily, že dohodu obcházely, ale aby jejich ekonometrické studie byly v tomto ohledu informativní, musely by tyto společnosti prokázat, že nedodržely dohodu u žádného ze zákazníků, který byl přidělen jiné

účastnici kartelové dohody. Společnosti KME se však nesnažily takový důkaz předložit ani před Komisí, ani před Tribunálem.

105. Poslední věta bodu 72 napadeného rozsudku odkazuje pouze na úvodní zprávu, protože společnosti KME tvrdily, že v dotčeném rozhodnutí byla nesprávně odmítnuta relevance této zprávy. Dodatečné zprávy v okamžiku vydání dotčeného rozhodnutí neexistovaly, a nemohly být tedy zohledněny. Tribunál zjevně přezkoumal všechny tři ekonometrické studie předtím, než dospěl k závěrům ohledně argumentů společností KME, které se zakládaly na analýze jejich cen. Tyto argumenty byly zamítnuty na základě důvodu společného pro všechny tři studie – že se vztahovaly pouze k cenám společností KME.

Posouzení

106. První otázkou je, zda to, že Tribunál přijal jak posouzení protiprávního jednání Komisí jako „velmi závažného", tak i navazující stanovení výchozí částky pokuty tímto orgánem, může být odůvodněno pouze povahou protiprávního jednání (kartelová dohoda o stanovování cen a rozdělování trhů) bez ohledu na důkaz o skutečném dopadu na trh.

107. V dotčeném rozhodnutí Komise stanovila výchozí částku na základě svých zjištění a), že protiprávní jednání bylo „velmi závažné", z důvodu i) své povahy, ii) dopadu na trh a iii) zeměpisné velikosti tohoto trhu, a b), že tržní podíl společností KME byl přibližně třikrát větší než podíl společností Outokumpu či Wieland. Stanovila celkovou výchozí částku na 58,1 milionů eur – 35 milionů eur pro společnosti KME a 11,55 milionů eur pro každý z obou ostatních podniků.

108. Společnosti KME v řízení v prvním stupni tvrdily, že Komise nezohlednila skutečný dopad na trh ani při posuzování závažnosti protiprávního jednání, ani při rozdělení výchozí částky pokuty mezi účastnice kartelové dohody; Komise pouze uvedla, že existence dopadu na trh je prokázána, ale že ji nelze vyčíslit, a že lze výchozí částku platně rozdělit na základě tržních podílů. Společnosti KME v podstatě tvrdily, že Komise byla legálně povinna zohlednit skutečný dopad na trh, pokud jej bylo možné změřit, že v projednávané věci tento dopad mohl být změřen a že ekonometrická studie předložená společnostmi KME prokazovala, že byl statisticky nevýznamný; celková výchozí částka měla být proto stanovena blíže spodní hranici použitelného rozmezí (které začíná na 20

milionech eur u „velmi závažných“ protiprávních jednání).

109. Tribunál v bodě 63 svého rozsudku zaujal stanovisko, že „i když Komise neprokázala, že by kartelová dohoda měla skutečný dopad na trh, nemá to vliv na kvalifikaci protiprávního jednání jako ‚velmi závažného‘, a tudíž ani na výši pokuty“, s tím, že své uvažování doplnil v podobném smyslu v bodech 64 a 65.

110. Argumenty společností KME uplatněné před Soudním dvorem směřují především proti následným zjištěním v bodech 66 až 72 napadeného rozsudku, ve kterých Tribunál konstatoval „[j]en pro úplnost“, že Komise právně dostačujícím způsobem prokázala skutečný dopad kartelové dohody na trh.

111. Komise proto tvrdí, že projednávaný důvod kasačního opravného prostředku je neúčinný, neboť společnosti KME nezpochybnily klíčové zjištění uvedené v bodě 63; i kdyby bylo jejich argumentům týkajícím se skutečného dopadu na trh vyhověno, zjištění týkající se „velmi závažné“ povahy kartelové dohody by bylo i nadále platné a rozsudek by nemohl být zrušen v rozsahu, v němž jím byl zamítnut první žalobní důvod.

112. Tomuto sledu úvah nelze nic vytknout, ale nedomnívám se, že lze nezbytně přijmout výchozí předpoklad, podle něhož společnosti KME nezpochybnily klíčové zjištění v bodě 63.

113. Je jistě pravda, že společnosti KME nezpochybnily zjištění, že Komise byla oprávněna považovat protiprávní jednání za „velmi závažné“ pouze na základě jeho povahy. Uvádějí dokonce (byť v poznámce pod čarou), že tento bod v řízení v prvním stupni neuplatnily; namísto toho argumentovaly, že s přihlédnutím k omezenému skutečnému dopadu kartelové dohody na trh měla být výchozí částka pokuty celkově stanovena blíže spodní hranici rozmezí u „velmi závažných“ protiprávních jednání – tedy podle pokynů ve výši 20 milionů eur – a nikoli ve výši 58.1 milionů eur. S ohledem na tento kontext se zdá, že první důvod společností KME musí být chápán tak, že je jím (byť nikoli tak výslovně, jak by bylo žádoucí) nezbytně zpochybněno zjištění Tribunálu, podle něhož vzhledem k tomu, že skutečný dopad na trh nebyl z hlediska kvalifikace protiprávního jednání jako „velmi závažného“ relevantní, nebyl relevantní ani pro účely stanovení výchozí částky pokuty.

114. Souhlasím nicméně s tím, že budou-li zjištění v bodech 63 až 65 napadeného rozsudku potvrzena, nevedlo by zpochybnění dalších zjištění v bodech 66 až 72 k žádnému výsledku, byť by mu bylo vyhověno. Z úvodních slov bodu 66 [36] vyplývá, že následný text podle Tribunálu překračoval rámec požadavků, které mělo podle něj splňovat dostatečné

36 — Která, i když mohou vést k určitým pochybnostem v angličtině, odpovídají jednoznačnému výrazu „[à] titre surabondant“ ve francouzské verzi, ve které Tribunál vypracoval svůj rozsudek.

odůvodnění. Navíc je logické, že pokud „kartelové dohody zasluhují již z důvodu své povahy ukládání přísnějších pokut“ bez ohledu na jejich skutečný dopad na tržní ceny, a pokud Komise vycházela při stanovení výchozí částky pokuty z existence dopadu spíše než z jeho přesného rozsahu, pak nelze tuto částku zpochybnit důkazem o tom, že tento dopad byl omezený.

115. Komise rovněž tvrdí, že projednávaný důvod kasačního opravného prostředku je nepřípustný, neboť je jím zpochybněno pouze posouzení skutkového stavu provedené Tribunálem.

116. Ani v tomto případě nejsem úplně přesvědčena. Zdá se, že některé argumenty společností KME se skutečně týkají posouzení skutkového stavu – zejména argumenty uvedené v bodech 18 až 20 a 22 kasačního opravného prostředku a v bodech 87 a 89 výše –, ale jiné argumenty jsou právními argumenty směřujícími proti údajným nedostatkům napadeného rozsudku (i když i ony mohly být formulovány vhodnějším způsobem). Společnosti KME v podstatě tvrdí, že v situaci, kdy existoval rozpor ohledně závěrů vyplývajících z dostupných důkazů, neměl Tribunál umožnit Komisi, aby se opírala o domněnky vyvozené z „důkazů, které s přiměřenou pravděpodobností ukazují, že kartelová dohoda měla na trh dopad“, ale přinejmenším měl vyžadovat, aby Komise přesvědčivým způsobem vyvrátila opačné důkazy předložené společností KME. Jak jsem vysvětlila v bodě 113 výše, tento argument je třeba chápat v kontextu zpochybnění zjištění Tribunálu nikoli v tom smyslu, že skutečný dopad na trh byl irelevantní z hlediska kvalifikace protiprávního jednání jako „velmi závažného“, ale v tom smyslu, že byl rovněž irelevantní pro účely stanovení výchozí částky pokuty.

117. Proto bych nezamítla první důvod kasačního opravného prostředku jako neúčinný nebo jako nepřípustný z důvodu, že zpochybňuje pouze skutková zjištění.

118. Na druhou stranu však v rozsahu, v němž tento důvod vznáší právní otázky, ani nenavrhuji, aby mu bylo vyhověno. Prohlášení Tribunálu v bodě 64 jeho rozsudku, že případný skutečný dopad kartelové dohody na trh není rozhodujícím faktorem pro určení výše pokut, je široce podpořeno judikaturou, kterou Tribunál cituje [37]. Takový dopad je jen jedním z mnoha faktorů – které se neomezují na ony tři faktory vypočtené v pokynech – které musí být vzaty v úvahu. V rozsahu, v němž Komise v dotčeném rozhodnutí prokázala, že

37 — Odkazuji zejména na shrnutí v bodech 95 a násl. stanoviska generálního advokáta Mischa předneseného ve věci Mo och Domsjö v. Komise, a body 129 a 130 rozsudku ve věci Dalmine v. Komise, citováno v bodě 64 napadeného rozsudku, který byl ocitován v bodě 84 výše.

určitý dopad existoval (což společnosti KME nezpochybňují), mohla použít toto zjištění jako jeden z faktorů pro výpočet výchozí částky pokuty. A v rozsahu, v němž při tom Komise nepředpokládala žádnou konkrétní úroveň tohoto dopadu – naopak vycházela výslovně z toho, že dopad nemohl být přesně vyčíslen [38] – jí nelze vytýkat, že přesně neurčila tuto úroveň, ani nelze Tribunálu vytýkat, že souhlasil s přístupem Komise.

119. Chtěla bych dodat, že jestliže se podniky rozhodnou na podporu svých argumentů předložit ekonometrické studie, je Komise samozřejmě povinna tento důkaz řádně zohlednit při celkovém posouzení. Nicméně, pokud tento důkaz v plném rozsahu nepřijme, není povinna předložit ekonometrickou protistudii, aby prokázala opak.

120. Jak jsem uvedla v bodě 83 výše, je dále třeba ověřit, zda přezkum žalobního důvodu Tribunálem splňoval kritéria vyžadovaná EÚLP a Listinou.

38 — Viz zejména body 299 až 301 a 314 dotčeného rozhodnutí.

121. V tomto ohledu uvádím, že se nezdá, že by společnosti KME takový nedostatek namítaly. Žádná z částí citovaných v rámci pátého důvodu jejich kasačního opravného prostředku není převzata z relevantní části rozsudku Tribunálu. Tato část rozsudku ani ve skutečnosti nepoužívá druh formulace, proti kterému mají společnosti KME konkrétně výhrady, a sice odkaz na posuzovací pravomoc Komise.

122. Navíc se mi zdá, že se Tribunál zabýval prvním žalobním důvodem způsobem odpovídajícím tomu, jak byl uplatněn společnostmi KME.

123. Argument společností KME vycházel především z tvrzení, že Komise byla na základě svých vlastních pokynů povinna buď změřit skutečný dopad kartelové dohody na trh a z tohoto měření vycházet, nebo z dopadu na trh vůbec nevycházet. Tribunál se tímto argumentem zabýval a rovněž – i když to považoval za nadbytečné – přezkoumal jak důkazy dostupné Komisi, tak i následné ekonometrické zprávy předložené společnostmi KME s tím, že dospěl k závěru, že proti zmínce Komise o dopadu na trh a jeho použití při stanovení výchozí částky pokuty nelze nic namítat. I když by tedy mohly být vzneseny jiné otázky – týkající se například případné nutnosti vysvětlit, proč byla celková výchozí částka 58.1 milionů eur, a nikoliv 20 nebo 100 milionů eur, tyto otázky vzneseny nebyly a otázkami, které skutečně vzneseny byly, se

Tribunál zabýval způsobem, který nijak nenaznačuje, že by nevykonal svou pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci, jak ukládá EÚLP.

Druhý důvod kasačního opravného prostředku: velikost trhu

Relevantní části napadeného rozsudku

124. V dotčeném rozhodnutí Komise vypočetla velikost relevantního trhu tím, že do tohoto výpočtu zahrnula cenu mědi používané při výrobě trubek. Společnosti KME v řízení v prvním stupni tvrdily, že takový výpočet opomíjí realitu trhu. Ve skutečnosti si sami odběratelé trubek stanovují cenu mědi, která má být použita, a tato cena, která představuje přibližně dvě třetiny konečné ceny trubek, je na ně pouze přenesena. Reálná ekonomická váha trhu je omezena pouze na marži za zpracování, která tvoří přibližně jednu třetinu hodnoty ve výši 288 milionů eur použité v dotčeném rozhodnutí.

125. V bodech 86 až 89 svého rozsudku Tribunál uvedl, že Komise byla oprávněna, nikoli však povinna, vycházet při určení míry závažnosti protiprávního jednání za účelem stanovení výchozí částky pokuty z velikosti trhu; že tak v projednávané věci učinila, i když se jednalo pouze o jeden z faktorů, které vzala v úvahu; a že bylo proto nezbytné přezkoumat, zda Komise v tomto ohledu nesprávně zohlednila cenu mědi. Závěry Tribunálu jsou uvedeny v bodech 91 až 94:

„91. […] neexistuje žádný pádný důvod, proč by obrat na relevantním trhu měl být počítán bez zahrnutí určitých výrobních nákladů. Jak již Komise správně uvedla, ve všech průmyslových odvětvích existují náklady spjaté s konečným výrobkem, na které výrobce nemá vliv, ale které nicméně tvoří podstatnou část celé jeho činnosti, a proto nemohou být při stanovení výchozí částky pokuty z jeho obratu vyloučeny (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 15. března 2000, Cimenteries CBR a další v. Komise, T-25/95, T-26/95, T-30/95 až T-32/95, T-34/95 až T-39/95, T-42/95 až T-46/95, T-48/95, T-50/95 až T-65/95, T-68/95 až T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 a T-104/95, Recueil, s. II-491, body 5030 a 5031). Skutečnost, že cena mědi tvoří významnou část konečné ceny průmyslových trubek nebo že riziko fluktuace cen mědi je o dost vyšší

než u jiných surovin, nemůže tento závěr vyvrátit.

92. Pokud jde […] o různé výtky žalobkyň směřující k tomu, že namísto použití kritéria obratu na relevantním trhu by bylo s ohledem na odrazující účel pokut a na zásadu rovného zacházení vhodnější stanovit jejich výši podle ziskovosti dotčeného odvětví nebo podle související přidané hodnoty, je třeba konstatovat, že tyto výtky nejsou relevantní. V tomto ohledu je nutno nejprve konstatovat, že závažnost protiprávního jednání se určuje pomocí celé řady faktorů, v jejichž případě má Komise prostor pro uvážení (rozsudek ze dne 12. prosince 2007, BASF v. Komise, T-101/05 a T-111/05, Sb. rozh. s. II-4949, bod 65), aniž by byl v tomto ohledu stanoven závazný nebo taxativní výčet kritérií, jež musejí být nutně zohledněna (rozsudek Dalmine v. Komise, citovaný v bodě 64 výše, bod 129), a rozhodnutí o tom, jaké faktory a číselné údaje budou zohledněny, aby byla nastolena taková politika, která zajistí dodržování zákazů obsažených v článku 81 ES, nenáleží soudci Společenství, nýbrž Komisi v rámci jejího prostoru pro uvážení a v souladu s mezemi, jež vyplývají ze zásady rovného zacházení a z nařízení č. 17.

93. Dále je nesporné, že obrat podniku nebo obrat na trhu je coby faktor pro hodnocení závažnosti protiprávního jednání nutně neurčitý a nedokonalý. Tento faktor nečiní rozdíl mezi odvětvími s vysokou přidanou hodnotou a odvětvími s nízkou přidanou hodnotou ani mezi ziskovými podniky a podniky, jejichž ziskovost je nižší. I přes svůj přibližný charakter je však v současnosti obrat považován jak zákonodárcem Společenství, tak Komisí a Soudním dvorem za vhodné kritérium v oblasti práva hospodářské soutěže k posouzení velikosti a hospodářské síly dotyčných podniků [viz zejména rozsudek Musique diffusion française a další v. Komise, citovaný v bodě 64 výše, bod 121; čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17; bod 10 odůvodnění a články 14 a 15 nařízení Rady (ES) č. 139/2004 ze dne 20. ledna 2004 o kontrole spojování podniků (Úř. věst. 2004, L 24, s. 1; Zvl. vyd. 08/03, s. 40)].

94. S ohledem na výše uvedené je tedy nutno učinit závěr, že Komise pro účely určení velikosti dotčeného trhu právem zohlednila cenu mědi."

Shrnutí argumentů

Kasační opravný prostředek společností KME

126. Společnosti KME se domnívají, že jelikož jejich popis charakteristických rysů relevantního trhu nebyl v napadeném rozsudku zpochybněn, je třeba jej považovat za prokázanou skutečnost pro účely řízení o kasačním opravném prostředku. Tvrdí nicméně, že se Tribunál dopustil právního pochybení a nedostatečným způsobem odůvodnil svůj rozsudek, když neuznal, že je Komise při výpočtu tržní hodnoty oprávněna vykládat pojem „obrat" jako čistý obrat.

127. Zaprvé judikatura a praxe Komise ukazují, že při výpočtu výchozí částky pokuty je Komise povinna zohlednit zvláštní rysy relevantního trhu nebo dotčeného podniku. Soudní dvůr a Tribunál rozhodly, že se Komise může odchýlit od své obecné praxe, která spočívá v tom, že svůj výpočet zakládá na obratu během posledního úplného roku trvání protiprávního jednání, pokud tento rok není reprezentativním vzorkem skutečné velikosti podniku a jeho hospodářské síly, jakož i rozsahu protiprávního jednání. Pokud jde o výpočet maximální částky pokuty, Soudní dvůr rozhodl, že v každém konkrétním případě je Komise s přihlédnutím ke kontextu i cílům sledovaným režimem pokut povinna posoudit zamýšlený dopad na dotčený podnik s ohledem zejména na obrat, který odráží skutečnou hospodářskou situaci podniku během protiprávního jednání. Ve své praxi z nedávné doby Komise často využila možnosti stanovené v pokynech odchýlit se od pravidla o použití výše prodeje během posledního úplného roku účasti na protiprávním jednání, je-li toto odchýlení se odůvodněno zvláštními okolnostmi věci nebo jinými externími faktory. A Tribunál rozhodl, že je Komise oprávněna založit své posouzení skutečné hospodářské schopnosti způsobit značnou škodu na údajích vztahujících se k obratu a tržnímu podílu, ledaže takové zvláštní okolnosti, jako jsou vlastnosti trhu, znatelně snižují význam takových údajů a vyžadují zohlednění dalších skutečností.

128. Zadruhé skutečnost, že cena mědi závisí pouze na rozhodnutí zákazníka nakoupit v určitý den, činí průmysl měděných trubek jedinečný a nevhodný ke srovnávání s jinými průmyslovými odvětvími, stejně jako měď nelze srovnávat s jinými vstupy – jako je energie, voda nebo zařízení – jejichž ceny jsou smluvně stanoveny mezi výrobcem a příslušným dodavatelem. Tribunál však chybně dospěl k závěru, že neexistuje pádný důvod pro vyloučení ceny mědi při určení velikosti trhu dotčeného kartelovou dohodou pro účely výpočtu pokuty. Tím rovněž porušil zásady zákazu diskriminace – podle níž musí být s různými

situacemi zacházeno různě – a proporcionality. Pokud jde o zásadu proporcionality, pokuta společností KME představovala přibližně 2 % jejich celkového celosvětového obratu v roce 2002, 40 % jejich obratu na trhu s průmyslovými trubkami v EHP na základě celkové ceny zahrnující měď, 80 % jejich obratu ze zpracování na tomto trhu, 42 % jejich konsolidovaného hrubého provozního zisku v roce 2003 a 16 % jejich konsolidované čisté hodnoty v červnu 2003.

129. Zatřetí, kdyby Komise uložila společnostem KME pokutu za kartelovou dohodu v rámci téhož trhu, která byla ukončena v roce 2007, a vypočetla tržní hodnotu na základě celkového obratu za tento rok, výchozí částka pokuty by byla mnohem vyšší jednoduše z důvodu ohromného zvýšení cen mědi mezi roky 2003 a 2007.

130. Začtvrté Tribunál nesprávně odkázal na svůj rozsudek Cimenteries CBR [39]: v uvedené věci měli účastníci kartelové dohody vliv na relevantní vstupní náklady, jako jsou náklady na přepravu a dodání pytlů, zatímco v projednávané věci výrobci trubek na cenu mědi vliv neměli. Tribunál se mimoto nesprávně opíral o judikaturu týkající se posuzovací pravomoci Komise při volbě faktorů, které použije k určení míry závažnosti protiprávního jednání a které zpravidla zahrnují obrat, jelikož celkový obrat založený na cenách není vhodným ukazatelem závažnosti protiprávního jednání na trhu s průmyslovými trubkami. Posuzovací pravomoc Komise při volbě těchto faktorů nemůže být takového rozsahu, aby zahrnovala možnost opírat se o skutečnosti, které s přihlédnutím ke zvláštním rysům hospodářského kontextu nemají žádný dopad na závažnost protiprávního jednání. Ve svém rozsudku Tribunál nepřezkoumal, zda kritéria použitá Komisí byla relevantní a vhodná.

Odpověď Komise

131. Komise tvrdí, že tvrzení společností KME ohledně stanovování cen mědi a podmínek prodeje průmyslových trubek nepředstavují prokázané skutečnosti pro účely řízení o kasačním opravném prostředku. Tribunál nebyl povinen rozhodnout o těchto podrobnostech. Jeho zjištění nepotvrzují popis účastnic kartelové dohody jako zprostředkovatelů nákupu kovu provedený společnostmi KME a Komise v řízení v prvním stupni konkrétně argumentovala, že z důvodů nakonec přijatých v napadeném rozsudku nejsou tvrzení společností KME, že často jednaly jako zprostředkovatelé pro své zákazníky, relevantní. Jak Komise vysvětlila, koupil-li si zákazník ve skutečnosti měď sám a požádal společnosti KME o její zpracování, nebyla cena kovu zahrnuta v obratu společností KME. V každém případě jsou zjištění Tribunálu týkající

39 — Citovaný v bodě 91 napadeného rozsudku.

se velikosti trhu s průmyslovými trubkami neslučitelná s tvrzením, že výrobci průmyslových trubek současně prodávali na trhu s mědí, který podléhal podmínkám nenarušené hospodářské soutěže, a na trhu zpracování mědi, na němž byla uskutečňována kartelová dohoda; existuje pouze jeden trh – trh s průmyslovými trubkami.

132. Tribunál zamítl tvrzení společností KME, že trh s průmyslovými trubkami je jedinečný z důvodu neexistence vlivu nad vstupními cenami, aniž by potřeboval učinit zjištění ohledně detailních tvrzení společností KME. V bodě 91 svého rozsudku rozhodl, že neexistuje žádný pádný důvod, proč by obrat na relevantním trhu měl být počítán bez zahrnutí určitých výrobních nákladů, a konstatoval skutečnost, že ve všech průmyslových odvětvích existují náklady spjaté s konečným výrobkem, na které výrobce nemá vliv, ale které nicméně tvoří podstatnou část celé jeho činnosti. Tyto náklady nemohou být při stanovení výchozí částky pokuty z obratu vyloučeny. Skutečnost, že cena mědi tvoří významnou část konečné ceny průmyslových trubek nebo že riziko fluktuace cen mědi je vyšší než u jiných surovin, nemůže tento závěr vyvrátit.

133. Tímto důvodem kasačního opravného prostředku je Soudní dvůr jednoduše vyzván, aby znovu posoudil, zda je průmysl průmyslových trubek jedinečný. Společnosti KME opakují svá tvrzení předložená v řízení v prvním stupni ohledně smluvních práv zákazníků v souvislosti s cenou mědi, podílu ceny mědi na celkové ceně trubky a fluktuace cen mědi. Nejen, že je takový argument nepřípustný, ale ani fakticky se výrobci průmyslových trubek nijak neodlišují od ostatních výrobců, kteří nakupují suroviny, služby nebo zařízení. Žádný podnik, který nemá dominantní postavení, nemůže mít vliv na cenu vstupních produktů. Jakékoli smlouvy jsou výsledkem osobní volby výrobců – v projednávané věci s výhodou přenesení rizika fluktuace ceny mědi na zákazníka.

134. V bodě 93 Tribunál uznal, že obrat podniku na trhu je coby faktor pro hodnocení závažnosti protiprávního jednání nutně neurčitý a nedokonalý. Souhlasil s tím, že obrat nečiní rozdíl mezi odvětvími s vysokou přidanou hodnotou a odvětvími s nízkou přidanou hodnotou, ani mezi ziskovými podniky a podniky, jejichž ziskovost je nižší. Měl nicméně

za to, že obrat je vhodným kritériem v oblasti práva hospodářské soutěže k posouzení velikosti a hospodářské síly dotčených podniků. Argumenty společností KME naproti tomu pouze vyzývají Soudní dvůr k tomu, aby odmítl tyto aspekty posouzení Tribunálu. Toto posouzení bylo vyvážené, bylo provedeno po dlouhé diskuzi v rámci písemných vyjádření i při jednání, a byla v něm dána přednost objektivitě obratu před potenciálními nekonečnými rozpory, subjektivitou a nepředvídatelností, které by přinášel návrh společností KME na odpočet nákladů, na které účastníci kartelových dohod nemají vliv.

135. Posouzení Tribunálu bylo správné. Soudní dvůr by měl zvláště zamítnout návrh společností KME na provedení nového posouzení pokuty na základě čísel vztahujících se buď k roku 2002 nebo 2003. Takové argumenty mohou být předloženy pouze před Tribunálem.

odkázal na posuzovací pravomoc Komise. Nicméně v bodě 91 Tribunál potvrdil, že „neexistuje žádný pádný důvod, proč by obrat na relevantním trhu měl být počítán bez zahrnutí určitých výrobních nákladů", že „ve všech průmyslových odvětvích existují náklady spjaté s konečným výrobkem, na které výrobce nemá vliv, ale které nicméně tvoří podstatnou část celé jeho činnosti, a proto nemohou být při stanovení výchozí částky pokuty z jeho obratu vyloučeny" a že „[s]kutečnost, že cena mědi tvoří významnou část konečné ceny průmyslových trubek nebo že riziko fluktuace cen mědi je o [mnoho] vyšší než u jiných surovin, nemůže tento závěr vyvrátit". V bodě 93 Tribunál potvrdil, že „i přes svůj přibližný charakter je však v současnosti obrat považován jak zákonodárcem Společenství, tak Komisí a Soudním dvorem za vhodné kritérium v oblasti práva hospodářské soutěže k posouzení velikosti a hospodářské síly dotyčných podniků". Nakonec v bodě 94 Tribunál uvedl: „S ohledem na výše uvedené je tedy nutno učinit závěr, že Komise pro účely určení velikosti dotčeného trhu právem zohlednila cenu mědi".

Posouzení

136. Pokud jde o dostatečnost přezkumu Tribunálu, Komise podotýká, že (v rámci pátého důvodu jejich kasačního opravného prostředku, ale s odkazem na posouzení jejich druhého žalobního důvodu v řízení v prvním stupni) společnosti KME citují bod 92 napadeného rozsudku, ve kterém Tribunál

137. Výchozí otázkou v tomto ohledu je, zda Komise, když používá velikost trhu (to znamená objem prodeje, nikoli zeměpisný rozsah) jako jedno z kritérií, na základě kterých posuzuje závažnost protiprávního jednání,

musí v každém případě použít ceny v úplné výši, nebo zda smí použít pouze tu část ceny, na kterou mohli mít porušovatelé vliv.

138. Společnosti KME netvrdí, že by velikost trhu neměla být nikdy zohledněna, ani že je vždy chybné použít ceny v úplné výši, ale že trh s měděnými trubkami vykazuje zvláštní znaky, které způsobují, že je chybné tak činit v projednávané věci. Domnívají se proto, že se Tribunál dopustil právního pochybení a nedostatečně odůvodnil konstatování, že hrubý obrat je platným měřítkem velikosti trhu.

139. Domnívám se, že Komise správně tvrdí, že se společnosti KME ve značném rozsahu dožadují toho, aby Soudní dvůr provedl skutková zjištění vztahující se k charakteristickým rysům trhu, k čemuž není v řízení o kasačním opravném prostředku příslušný. Tribunál učinil pouze skutkové zjištění, že „cena mědi tvoří významnou část konečné ceny průmyslových trubek“ a „riziko fluktuace cen mědi je o [mnoho] vyšší než u jiných surovin“. KME netvrdily, že provedením těchto zjištění Tribunál zkreslil jednoznačnost důkazů. Na tomto skutkovém základě je proto třeba posoudit, zda se Tribunál dopustil právního pochybení nebo zda poskytl nedostatečné odůvodnění.

140. Na podporu svých právních závěrů Tribunál v zásadě učinil čtyři zjištění: velikost jakéhokoliv trhu měřená ve smyslu objemu prodejů bude zahrnovat určité náklady, na které výrobci nemají vliv; rysy trhu s průmyslovými měděnými trubkami nejsou v tomto ohledu výjimečné; Komise má určitý volný prostor zvolit si faktory, které zohlední; a hrubý obrat je přijímané, byť nedokonalé, vodítko ohledně velikosti a hospodářské síly podniků.

141. Na této argumentaci neshledávám žádné nedostatky. Je pravda, že ve věci Cimenteries CBR, na kterou Tribunál odkázal, se jednalo o vedlejší náklady, které byly nepochybně méně významné než cena mědi v projednávané věci, ale tato rozdílná míra nevylučuje rozvoj stávající judikatury tak, aby se vztahovala i na významnější náklady. Zdá se mimoto nevyhnutelné, že se podíl obratu připadající na suroviny bude mezi jednotlivými odvětvími významně lišit. Kdyby bylo přípustné zohlednit hrubý obrat v některých věcech, a v jiných věcech nikoli, bylo by nutné definovat nějakou prahovou hodnotu – pravděpodobně ve formě poměru mezi čistým a hrubým obratem – jejíž uplatnění by umožnilo rozdílné zacházení. Uplatnění této prahové hodnoty by však bylo nesmírně obtížné a vedlo by k nekonečným a neřešitelným sporům, včetně tvrzení o nerovném zacházení. Je navíc třeba připomenout, že z dotčeného rozhodnutí není zřejmý žádný přímý matematický

vztah mezi velikostí trhu a celkovou výchozí částkou pokut a že sám Tribunál rozhodl, že velikost trhu je pouze jedním z faktorů používaných Komisí. Za těchto okolností se nejeví jako nerozumné souhlasit s tím, aby Komise mohla použít „přibližné" – ale snadno použitelné – měřítko pro určení velikosti trhu jako jedno z kritérií použitých pro určení závažnosti protiprávního jednání. V každém případě společnosti KME nepředložily žádný pádný důvod umožňující dospět k závěru, že se Tribunál dopustil *právního pochybení*, když zaujal stanovisko, že tak Komise mohla postupovat.

142. Nyní se budu zabývat otázkou, zda přezkum druhého žalobního důvodu Tribunálem byl dostatečný z hlediska judikatury Evropského soudu pro lidská práva.

143. Zaprvé je sice pravda, že Tribunál ve svém odůvodnění uvedl, že „závažnost protiprávního jednání se určuje pomocí celé řady faktorů, v jejichž případě má Komise prostor pro uvážení" a že „rozhodnutí o tom, jaké faktory a číselné údaje budou zohledněny […] nenáleží soudci Společenství, nýbrž Komisi v rámci jejího prostoru pro uvážení". Společnosti KME se opíraly přinejmenším o první z těchto částí, když v rámci pátého důvodu svého kasačního opravného prostředku tvrdily, že Tribunál „v nadměrné míře ponechal řešení" na Komisi s odvoláním na její prostor pro uvážení.

144. Z druhého důvodu kasačního opravného prostředku, ve kterém společnosti KME tvrdí, že „posuzovací pravomoc Komise při volbě faktorů, které použije za účelem určení závažnosti kartelové dohody, nemůže být takového rozsahu, aby zahrnovala možnost Komise opírat se o skutečnosti, které s přihlédnutím ke zvláštním rysům hospodářského kontextu nemají žádný dopad na závažnost protiprávního jednání", nicméně jasně vyplývá, že společnosti KME ve skutečnosti přijímají existenci této posuzovací pravomoci a nesouhlasí s Tribunálem pouze, pokud jde o její rozsah. Domnívám se, že to nemůže představovat vhodný základ pro tvrzení, že Tribunál nepřezkoumal dotčené rozhodnutí v rámci své pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci.

145. Je rovněž pravda, že relevantní zjištění Tribunálu v bodech 91 až 93 jeho rozsudku jsou stručná. To však nutně neznamená, že by dotčené argumenty nebyly pečlivě přezkoumány. Naopak, z dlouhé argumentace společností KME (body 75 až 82) a z odmítnutí (v bodě 88) argumentu Komise, že velikost trhu nebyla relevantní pro určení výše pokuty, jasně vyplývá, že druhý žalobní důvod byl důkladně přezkoumán. Zjištění Tribunálu

jsou plně v souladu se závěrem, podle kterého Tribunál dospěl ke svému vlastnímu přesvědčení ohledně správnosti zahrnutí cen mědi při hodnocení velikosti trhu pro účely určení závažnosti protiprávního jednání, a společnosti KME podle mého názoru nepředložily žádný přesvědčivý argument, který by tento závěr mohl zpochybnit.

Třetí důvod kasačního opravného prostředku: procentuální zvýšení z důvodu délky trvání

Relevantní části napadeného rozsudku

146. V řízení v prvním stupni společnosti KME ve svém třetím žalobním důvodu argumentovaly, že jestliže pokyny umožňují zvýšení *až* o 10 % za rok (tedy mezi 0 a 10 %) z důvodu délky trvání protiprávního jednání, měla Komise upravit toto zvýšení tak, aby byla zohledněna proměnlivá intenzita kartelové dohody v průběhu jejího trvání a neexistence dopadu této dohody na ceny, spíše než použít paušální maximální zvýšení o „10 % za každý rok délky trvání, tj. celkově o 125 %“. Tribunál tento žalobní důvod zamítl jako neopodstatněný. V bodech 100 až 104 napadeného rozsudku Tribunál rozhodl, že:

„100. […] zvýšení pokuty v závislosti na délce trvání protiprávního jednání se neomezuje pouze na případ, kdy je dán přímý vztah mezi délkou trvání a větší [40] újmou, která narušila cíle Společenství stanovené v pravidlech hospodářské soutěže (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 30. září 2003, Michelin v. Komise, T-203/01, Recueil, s.II-4071, bod 278 a citovaná judikatura).

101. Z pokynů kromě toho vyplývá, že Komise nestanovila, že by se posuzování závažnosti a posuzování délky trvání protiprávního jednání mělo jakkoli překrývat nebo že by mezi nimi měl panovat vztah vzájemné závislosti.

102. Naopak, ze systematiky pokynů vyplývá zaprvé, že tyto upravují posuzování závažnosti protiprávního jednání jako takového pro účely stanovení obecné výchozí částky pokuty. Zadruhé, závažnost protiprávního jednání se posuzuje s ohledem na charakteristiky dotyčného podniku, zejména na jeho velikost a postavení na relevantním trhu, což může vést k poměrnému vážení výchozí částky, k rozdělení podniků do kategorií nebo ke stanovení zvláštní výchozí částky. Zatřetí, délka

40 — Není relevantní pro české znění.

trvání protiprávního jednání se bere v úvahu při stanovení základní částky a začtvrté se podle pokynů přihlédne k přitěžujícím a polehčujícím okolnostem, na základě čehož se pak výše pokuty upraví zejména v závislosti na aktivní či pasivní roli dotyčných podniků při uskutečňování protiprávního jednání.

103. Z toho vyplývá, že pokud si Komise toliko vyhradila možnost zvýšení u dlouhodobých protiprávních jednání za každý rok jejich trvání až o 10 % částky stanovené za závažnost protiprávního jednání, nijak ji to nezavazuje k tomu, aby toto procento stanovila v závislosti na intenzitě aktivity kartelové dohody nebo na jejích dopadech, či dokonce podle závažnosti protiprávního jednání. Rozhodnutí o tom, jaká míra navýšení bude uplatněna z důvodu délky trvání protiprávního jednání, totiž přísluší Komisi v rámci jejího prostoru pro uvážení (viz bod 36 výše).

104. Komise v projednávané věci konstatovala, zejména v bodech 335 a 340 odůvodnění napadeného rozhodnutí, že se skupina KME účastnila protiprávního jednání po dobu dvanácti let a deseti měsíců, což je ve smyslu pokynů dlouhodobé protiprávní jednání, a pokutu proto zvýšila o 125 %. Komise se přitom neodchýlila od pravidel, která si sama v pokynech stanovila. Soud má ostatně za to, že toto 125 % zvýšení není v projednávané věci zjevně nepřiměřené."

Shrnutí argumentů

Kasační opravný prostředek společností KME

147. KME tvrdí, že odůvodnění Tribunálu je zmatečné, nelogické a nedostatečné, jelikož nestanoví žádné jasné pravidlo.

148. Výklad a použití bodu 1 B pokynů byly často diskutovány v judikatuře – která však neformuluje žádná kritéria, na základě kterých by Komise v případě protiprávního jednání delšího než 5 let byla povinna upravit výchozí částku pokuty v rozmezí od 0 % až 10 % za rok trvání protiprávního jednání. Zdá se, že tato judikatura pouze uvádí, že zvýšení z důvodu délky trvání protiprávního jednání není omezeno na případy, kdy je dán přímý vztah mezi délkou trvání a závažnějším narušením cílů Společenství sledovaných pravidly

hospodářské soutěže – jinými slovy, výchozí částku lze zvýšit z důvodu délky trvání i v případě, že závažnější narušení cílů sledovaných pravidly hospodářské soutěže není přímo spojeno s tímto faktorem nebo že k narušení těchto cílů vůbec nedošlo. Tento přístup musí být chybný.

149. Zaprvé je tento přístup v rozporu s jasným zněním bodu 1 B, který hovoří o ukládání účinných sankcí za narušení hospodářské soutěže, „které dlouhodobě poškozovalo spotřebitele". Sama Komise si tedy stanovila podmínku přímého vztahu mezi délkou trvání a škodlivým účinkem, jehož existence je již dlouhou dobu uznávána judikaturou. Tribunál rozhodl, že stanoví-li Komise výchozí částku v závislosti na závažnosti protiprávního jednání na základě okolnosti, že podle ní uvedené protiprávní jednání mělo skutečný dopad na trh, musí být tento dopad „plně prokáz[án] během celé doby trvání kartelové dohody", přičemž v opačném případě je třeba výchozí částku snížit [41].

150. Zadruhé, když Tribunál uvedl, že Komise v pokynech nestanovila žádný vzájemný vztah či vzájemnou závislost mezi posouzením závažnosti a posouzením délky trvání protiprávního jednání, připustil argument Komise, že míra zvýšení pokuty z důvodu délky trvání odráží pouze délku trvání protiprávního jednání, a nikoliv jeho závažnost, s tím, že veškeré relevantní faktory týkající se intenzity protiprávního jednání již byly zohledněny při posuzování závažnosti tohoto jednání. Tribunál nicméně neověřil, zda Komise při posouzení závažnosti přiznala správný význam skutečnosti, že se intenzita a účinnost kartelové dohody měnily v čase a že existovala významná období napětí a odchylek. Namísto přijetí tvrzení Komise, že se chtěla vyhnout tomu, aby byly stejné faktory ve prospěch účastnic kartelové dohody zohledněny dvakrát, měl Tribunál přezkoumat, zda tomu tak opravdu v případě dotčeného rozhodnutí bylo. Komise totiž nezohlednila rozdíly v intenzitě kartelové dohody, včetně dvou období nečinnosti, dvakrát: poprvé při určení výchozí částky z důvodu závažnosti a podruhé při určení míry zvýšení z důvodu délky trvání.

151. Zatřetí se Tribunál dopustil logického pochybení, když dospěl k závěru, že 10 % zvýšení za rok bylo v souladu se zásadami stanovenými v pokynech, jednoduše proto, že pokyny stanoví zvýšení až o 10 % za rok. Postup Tribunálu by byl správný, kdyby pokyny stanovily zvýšení *ve výši* (nikoli *až do výše*) 10 % za rok. Posuzovací pravomoc Komise v oblasti stanovení sankcí mezi horní a dolní

41 — Rozsudek ze dne 5. dubna 2006, Degussa v. Komise (T-279/02, Sb. rozh. s. II-897, body 247 a 254).

hranicí však není neomezená, jelikož Komise musí vysvětlit své rozhodnutí odkazem na dané okolnosti konkrétní věci, přičemž toto vysvětlení podléhá soudnímu přezkumu. Uplatnění maximálního zvýšení nemělo být Tribunálem schváleno bez předchozího posouzení, jakým způsobem Komise vykonala svou posuzovací pravomoc.

152. Tribunál konečně rovněž nesprávně konstatoval, že zvýšení výchozí částky o 125 % nebylo zjevně nepřiměřené. Komise v dotčeném rozhodnutí připustila, že se intenzita a účinnost kartelové dohody měnily v čase a že existovala významná období napětí a odchylek, ale přesto uplatnila maximální zvýšení z důvodu délky trvání. Se společnostmi KME by tedy bylo zacházeno stejným způsobem, i kdyby si kartelová dohoda zachovala plnou intenzitu a účinnost po celou dobu svého trvání. Tím, že Tribunál neuznal tuto skutečnost a nepřiznal jí žádný význam a že nekorigoval způsob, jakým Komise určila míru zvýšení, porušil zásady proporcionality a rovného zacházení.

153. Společnosti KME se proto domnívají, že by napadený rozsudek měl být v tomto ohledu zrušen a že by Soudní dvůr měl vykonat svou pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci a stanovit odpovídající nižší procentuální zvýšení z důvodu délky trvání tím, že by nově určil výchozí částku, a tedy i celkovou částku pokuty.

Odpověď Komise

154. Komise tvrdí, že Tribunál rozhodl, že nebyla povinna určit míru zvýšení z důvodu délky trvání v závislosti na intenzitě a účincích kartelové dohody či závažnosti protiprávního jednání. V rámci projednávaného důvodu kasačního opravného prostředku společnosti KME pouze nesouhlasí s tímto posouzením a žádají Soudní dvůr, aby jej nahradil svým vlastním posouzením; tento důvod je tedy nepřípustný.

155. Tribunál poskytl jasné a logické vysvětlení svého posouzení, ve kterém se vyjádřil ke všem právním argumentům uplatňovaným společnostmi KME. Rozhodl, že zvýšení pokuty z důvodu délky trvání není omezeno na případy, v nichž je dán přímý vztah mezi délkou trvání a závažnějším narušením cílů Společenství sledovaných pravidly hospodářské soutěže. Poté vysvětlil, že pokyny nestanoví žádný vzájemný vztah, ani vzájemnou závislost mezi posouzeními závažnosti a délky

trvání. Pokyny namísto toho stanoví čtyři odlišné fáze posouzení. Komise je povinna:

a) posoudit závažnost protiprávního jednání jako takového za účelem stanovení výchozí částky;

b) analyzovat závažnost protiprávního jednání ve vztahu k charakteristikám každého podniku, což může vést k poměrnému vážení výchozí částky;

c) zohlednit délku trvání protiprávního jednání při stanovení základní částky a

d) posoudit přitěžující a polehčující okolnosti, na jejichž základě lze výši pokuty dále upravit.

156. Závažnost protiprávního jednání nebo intenzita či účinky kartelové dohody tedy nejsou nezbytně součástí posouzení v rámci třetí fáze týkající se zvýšení pokuty z důvodu délky trvání. Vzhledem k tomu, že se argumenty společností KME, podle kterých mělo být zvýšení pokuty nižší než 10 % za rok, plně opíraly o tyto skutečnosti, byly tyto argumenty neopodstatněné. Tribunál však rozhodl, že výsledné 125 % zvýšení nebylo zjevně nepřiměřené.

157. Společnosti KME nyní tvrdí, že toto posouzení bylo nespravedlivé a že by jej Soudní dvůr měl nahradit svým vlastním posouzením. Nicméně je třeba poznamenat, že „[…] v rámci kasačního opravného prostředku je [účelem] přezkumu Soudního dvora jednak přezkoumání otázky, v jakém rozsahu [Tribunál] právně náležitým způsobem přihlédl ke všem zásadním faktorům pro posouzení závažnosti určitého jednání […], a jednak ověření, zda [Tribunál] právně dostačujícím způsobem odpověděl na veškeré argumenty uvedené žalobcem směřující ke zrušení nebo snížení pokuty […]. Pokud jde o údajně nepřiměřenou povahu pokuty, […] Soudnímu dvoru nepřísluší, vyslovuje-li se k právním otázkám v rámci kasačního opravného prostředku, aby z důvodů ekvity nahradil závěry [Tribunálu] svými vlastními závěry, pokud [druhý uvedený soud] rozhoduje při výkonu soudního přezkumu v plné jurisdikci o částce pokut uložených podnikům z důvodu, že porušily právo [EU]“ [42].

158. Třetí důvod kasačního opravného prostředku společností KME je tedy nepřípustný. Navíc z důvodů uvedených Tribunálem je tento důvod neopodstatněný.

42 — Rozsudek ze dne 29. dubna 2004, British Sugar v. Komise (C-359/01, Recueil, s. I-4933, body 47 a 48).

159. K dostatečnosti přezkumu Tribunálem Komise uvádí, že společnosti KME (v rámci pátého důvodu jejich kasačního opravného prostředku, ale s odkazem na způsob, jakým se Tribunál zabýval jejich třetím žalobním důvodem) citují bod 103 rozsudku, ve kterém Tribunál v rámci pokynů odkazuje na posuzovací pravomoc Komise ke zvýšení pokuty, které je třeba uplatnit v souvislosti s délkou trvání protiprávního jednání. Nicméně již v bodě 100 Tribunál principiálně potvrdil, že „zvýšení pokuty v závislosti na délce trvání protiprávního jednání se neomezuje pouze na případ, kdy je dán přímý vztah mezi délkou trvání a větší [43] újmou, která narušila cíle Společenství stanovené v pravidlech [a závažnějším narušením cílů Společenství sledovaných pravidly] hospodářské soutěže“. Pokud jde o argument společností KME, že si Komise přijetím pokynů v tomto ohledu stanovila meze, je třeba poukázat na to, že v bodě 102 Tribunál vysvětlil strukturu těchto pokynů a v bodě 103 potvrdil, že „[z] toho vyplývá, že pokud si Komise toliko vyhradila možnost zvýšení u dlouhodobých protiprávních jednání za každý rok jejich trvání až o 10 % částky stanovené za závažnost protiprávního jednání, nijak ji to nezavazuje k tomu, aby toto procento stanovila v závislosti na intenzitě aktivity kartelové dohody nebo na jejích dopadech, či dokonce podle závažnosti protiprávního jednání. Rozhodnutí o tom, jaká míra navýšení bude uplatněna z důvodu délky trvání protiprávního jednání, […] přísluší Komisi v rámci jejího prostoru pro uvážení“. Tribunál se tedy zabýval argumentem společností KME, podle kterého si Komise tím, že přijala pokyny, uložila zvláštní meze, a potvrdil, že tomu tak nebylo.

Posouzení

160. Neočekávanou zvláštností projednávaného důvodu kasačního opravného prostředku (jakož i odpovídajícího žalobního důvodu uplatněného v řízení v prvním stupni, a dokonce i relevantní části dotčeného rozhodnutí) je, že všechny dotčené otázky se zakládají na základní aritmetické chybě, která je zřejmá i v rámci napadeného rozsudku, i když se zdá, že unikla pozornosti všech dotčených stran.

161. Společnosti KME od počátku namítaly, že jim byla pokuta z důvodu délky trvání protiprávního jednání zvýšena o 125 %, což považují za nadměrné. Komise tento výchozí předpoklad nijak nezpochybnila (což nepochybně vysvětluje, proč jej Tribunál bez jakýchkoli pochybností přijal), a dokonce se jeví, že se domnívala, že v dotčeném rozhodnutí pokutu uloženou společnostem KME skutečně zvýšila o 125 %. Nicméně tak přesto neučinila.

162. Skutečnost, že zvýšení bylo značně nižší, je zjevná bez použití složitých výpočtů. Je-li částka zvýšena o 100 %, je zdvojnásobena; proto je-li zvýšena o 125 %, je více než dvojnásobná. Nicméně, pokud porovnáme celková

43 — Není relevantní pro české znění.

čísla ve vztahu k celému seskupení KME uvedená v bodech 17 a 19 napadeného rozsudku (35 milionů eur a 56,88 milionů eur) [44], lze konstatovat, že zvýšení podrobně rozvedené v bodě 19 vedlo k výsledku nižšímu než dvojnásobek výchozí částky. Skutečné zvýšení bylo ve skutečnosti 62,5 % [45], tedy právě polovina toho, co bylo uváděno, předpokládáno nebo akceptováno v průběhu celého řízení. Komise totiž považovala jednání společností KME za účast na dvou samostatných protiprávních jednáních, přičemž první trvalo sedm let a druhé pět a půl roku, což vedlo k celkovému zvýšení z důvodu délky trvání v nižší míře než v případě společností Outokumpu a Wieland, i když dotčené jednání trvalo po dobu přinejmenším 12 let a 10 měsíců v případě všech účastnic [46].

163. Je znepokojující, že by měl takový rozdíl ve výši téměř 22 milionů eur [47] zůstat bez povšimnutí. Je možné, že účetní společností KME neověřili výpočty v dotčeném rozhodnutí nebo nepovažovali za nutné na tuto otázku upozornit a že jejich právníci neměli nezbytné matematické znalosti nebo nezkontrolovali řády čísel tak, jak jsem to učinila v předchozím bodě. Je možné, že tato čísla ani nebyla nikdy ověřena Komisí, ať již ve fázi výpočtu pokuty nebo během řízení před Tribunálem. Přinejmenším se zdá, že pokud (což se jeví jako nepravděpodobné) bylo skutečně úmyslem uplatnit celkové zvýšení o 62,5 %, nedošlo v rámci Komise k dostatečné komunikaci mezi osobami odpovědnými za stanovení pokuty a těmi odpovědnými za zajištění obrany ve věci zahájené společnostmi KME.

44 — Viz bod 26 výše.

45 — Konkrétněji to bylo něco přes 62,5 %, neboť Komise po provedení svých výpočtů zaokrouhlila výsledné číslo směrem nahoru, což vedlo ke zvýšení částky z 56,875 na 56,88 milionů eur; nicméně později bylo provedeno kompenzační zaokrouhlení směrem dolů, když bylo uplatněno 30 % snížení. Zdá se, že částky, se kterými Komise pracovala v dotčeném rozhodnutí, byly všechny zaokrouhleny na nejbližších 10 000 eur.

46 — Vzhledem k tomu, že seskupení KME bylo jako takové založeno až v roce 1995 (i když se jeho zakládající entity účastnily kartelové dohody po celou dobu), rozdělila Komise celkovou částku pokuty na dvě stejně velké části: první za období od roku 1988 do roku 1995, která byla dále rozdělena mezi jednotlivé entity; druhou za období od roku 1995 do roku 2001 pro seskupení jako celek. Ve vztahu k první části Komise uplatnila 70 % zvýšení, a ve vztahu k druhé použila 55 % zvýšení – o čemž se zřejmě domnívala, že celkem činí 125 % odpovídajících zvýšení, které skutečně uplatnila ve vztahu k výchozím částkám v případě společností Outokumpu a Wieland (viz poznámka pod čarou 16 výše). Nicméně ve skutečnosti platí, že je-li polovina částky zvýšena o určité procento a druhá polovina o jiné procento, není celková částka zvýšena o součet těchto procent, ale o jejich průměr. Tato skutečnost je více zřejmá, pokud si představíme, že jsou obě poloviny zvýšeny o stejné procento – řekněme 55 % v obou případech; celkové zvýšení jasně i nadále činí 55 %, a nikoliv 110 %.

47 — Kdyby byla výchozí částka 35 milionů eur zvýšena o 125 %, výsledek by byl 78,75 milionů eur, tedy o 21,87 milionů eur více než současná celková částka ve výši 56,88 milionů eur.

164. V každém případě se v čistém výsledku jeví, že zatímco byly pokuty v případě společností Outokumpu a Wieland ve fázi výpočtu opravdu zvýšeny o 125 % (kumulativní celková částka zvýšení o něco nižšího než 10 % za každý rok protiprávního jednání), byly pokuty pro společnosti KME zvýšeny pouze o 62,5 % (o něco méně než 5 % za rok), i když se účastnily kartelové dohody ať již jako seskupení nebo jako jednotlivé společnosti stejně dlouhou dobu [48]. Ukazuje se tak, že v dotčeném rozhodnutí je zřejmá chyba, které kdyby byla zjištěna, se mohly společnosti Outokumpu nebo Wieland dovolávat, nebo která mohla přimět Tribunál ke zvýšení pokuty uložené společnostem KME.

165. Otázkou nicméně je, jaký to má vše vliv na projednávaný důvod kasačního opravného prostředku.

166. Domnívám se, že tato skutečnost činí tento důvod neúčinným. Zdá se totiž, že činí rovněž neúčinným původní žalobní důvod a že se tak argumenty Komise, jakož i zjištění Tribunálu stávají irelevantními. Společnosti KME tvrdí, že Komise neměla použít maximální míru zvýšení pokuty o 10 % za každý rok trvání protiprávního jednání na základě předpokládaného trvání protiprávního jednání v délce (spíše překračující) 12 a půl roku, čímž dospěla k celkovému zvýšení o 125 %. Komise tak neučinila a tím by měla být celá věc uzavřena.

167. Je sice pravda, že teoreticky by bylo možné se zabývat samostatně otázkou, zda měla Komise uplatnit maximální zvýšení o 10 % za rok způsobem, jakým tak učinila, který vedl k celkovému zvýšení o 62,5 %. Nicméně, uvažování Tribunálu i argumenty společností KME uplatněné v rámci kasačního opravného prostředku vycházejí z předpokladu, že celkové zvýšení bylo ve výši 125 %. Posuzovat tuto otázku na základě domněnek, jaké by toto uvažování a tato argumentace mohly být, pokud by byla zohledněna skutečná míra zvýšení pokuty, by bylo čistou spekulací.

168. Bylo by možné tvrdit, že skutečnost, že si Tribunál nevšiml daného rozdílu, podporuje tvrzení společností KME, že míra soudního přezkumu nebyla dostatečná. Nicméně, Tribunál ve svém rozsudku pouze vyšel z předpokladu, s nímž se ztotožnily všechny účastnice řízení. Pokud by navíc Tribunál konstatoval, že tento výchozí předpoklad byl chybný, nemohl by být výsledek příznivý pro

48 — Podle mých výpočtů, kdyby pokuta uložená společnostem KME byla zvýšena stejným způsobem, činila by její celková výše po následném 30% snížení 55,125 milionů eur (35 + 125 % = 78,75; 78,75 – 30 % = 55,125) namísto 39,81 milionů eur. Tato částka by poté mohla být rozdělena v nezbytném rozsahu podle poměru 7:5,5, který představuje dvě období – od roku 1988 do roku 1995, a od roku 1995 do roku 2001.

společnosti KME – ty tedy nemohou tvrdit, že jejich práva byla jakkoliv porušena.

Čtvrtý důvod kasačního opravného prostředku: snížení pokuty z důvodu spolupráce

Relevantní části napadeného rozsudku

169. V dotčeném rozhodnutí Komise snížila pokutu uloženou společnosti Outokumpu, aby zohlednila skutečnost, že tato společnost poskytla důkazy umožňující stanovit délku trvání protiprávního jednání na 12 let a 10 měsíců namísto pouhých čtyř let. Snížením byla společnost Outokumpu postavena do situace, jako kdyby zvýšení z důvodu délky trvání bylo pouze 40 %, a nikoliv 125 %.

170. Ve čtvrté části svého čtvrtého žalobního důvodu uplatněného v řízení v prvním stupni společnosti KME tvrdily, že v rozporu s pokyny a se zásadou ekvity a rovného zacházení Komise odpovídajícím způsobem nezohlednila jejich přispění ke zjištění celkové délky trvání protiprávního jednání. Vzhledem k tomu, že společnosti KME jako první poskytly Komisi rozhodující důkazy (na rozdíl od pouhých informací) o obou obdobích protiprávního jednání (od května 1988 do listopadu 1992 a od května 1998 do konce roku 1999), měly být podle nich pokuty společností KME za tato období sníženy stejným způsobem, jako byla snížena pokuta společnosti Outokumpu.

171. Tribunál tento argument zamítl v bodech 123 až 133 svého rozsudku:

„123. […] nejprve je nutno konstatovat, že na základě sdělení o spolupráci z roku 1996 nemohlo být ani společnosti Outokumpu, ani žalobkyním přiznáno více než 50 % snížení konečné částky pokut, které jim byly uloženy, protože protiprávní jednání Komisi neohlásily ještě před tím, než provedla kontroly, které jí poskytly dostatečné důvody pro zahájení řízení o protiprávním jednání, v němž bylo vydáno napadené rozhodnutí.

124. Rovněž je nesporné, že se Komise s celkovou délkou trvání kartelu seznámila poprvé z prohlášení společnosti Outokumpu ze dne 30. května 2001. Na základě informací, které předtím poskytla společnost Mueller Industries, totiž byla Komise schopna prokázat existenci protiprávního jednání pouze za dobu od května 1994 do května 1998. Žalobkyně však tvrdí, že právě díky informaci, kterou Komisi sdělily

v říjnu 2002, mohla Komise definitivně prokázat existenci kartelu za období od května 1988 do listopadu 1992 a od května 1998 až do konce roku 1999.

125. Jakmile Komise prokázala další období trvání protiprávního jednání, mohla pak podle bodu 1B pokynů zvýšit výchozí částky pokut uložených pachatelům o 125 % namísto 40 %. Podnikům, které Komisi poskytly informaci o další době trvání protiprávního jednání, tedy hrozilo, že jim bude výchozí částka pokuty navýšena o dalších 85 procentních bodů.

126. Jedná se tu o paradox obsažený ve sdělení o spolupráci z roku 1996, a to v tom smyslu, že podniku, na který se vztahuje bod D uvedeného sdělení a který Komisi poskytne nové informace, hrozí, že bude postižen přísněji, než kdyby tyto informace Komisi nepředal. Bod 3 šestá odrážka pokynů, podle kterého ‚účinná spolupráce podniku při řízení, mimo oblast působnosti [sdělení o spolupráci z roku 1996]', může být polehčující okolností, umožňuje tento paradox napravit.

127. Když Komise v daném případě použila bod 3 šestou odrážku pokynů, aniž se o tom jakkoli zmínila, fakticky tím společnosti Outokumpu poskytla imunitu pokud jde o další dobu trvání kartelové dohody, o níž před obdržením jejího prohlášení ze dne 30. května 2001 nevěděla (bod 386 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

128. Je tedy třeba ověřit, zda byla Komise povinna, ať již na základě bodu 3 šesté odrážky pokynů, nebo v souladu se zásadou rovného zacházení, přiznat také žalobkyním snížení pokuty za informace ohledně období let 1988 až 1992 a 1998 až 1999, které Komisi poskytly o více než šestnáct měsíců později než společnost Outokumpu.

129. V tomto ohledu je třeba předem připomenout, že Komise má určitý prostor pro uvážení, pokud jde o uplatňování polehčujících okolností (rozsudek ze dne 8. července 2004, Mannesmannröhren-Werke v. Komise, T-44/00, Sb. rozh. s. II-2223, bod 307).

130. Dále je třeba zdůraznit, že z logiky ochrany před pokutami vyplývá, že může být poskytnuta pouze jednomu z účastníků kartelové dohody, neboť cílem je vytvořit uvnitř kartelových dohod ovzduší nejistoty, které má povzbuzovat k oznamování kartelových dohod Komisi. Tato nejistota přitom vyplývá právě ze skutečnosti, že účastníci kartelové dohody vědí, že pouze jednomu z nich bude poskytnuta ochrana před pokutou, když nahlásí ostatní účastníky protiprávního jednání, čímž je vystaví riziku přísnějších pokut.

131. Za takové situace, jaká je dána v projednávané věci, kdy Komise ví, že kartelová dohoda existuje, avšak chybí jí některé zásadní údaje, jež by mohly prokázat celkovou délku trvání tohoto protiprávního jednání, je zvlášť žádoucí využít takového mechanizmu, konkrétně aby se zabránilo tomu, že se pachatelé dohodnou na zatajení těchto údajů.

132. Taková situace se liší od situace, kdy již Komise zná důkazy, ale snaží se je doplnit. V takovém případě je snížení pokuty pachatelům namísto ochrany jediného podniku před pokutou odůvodněno tím, že cílem již není odhalit okolnost, která může vést ke zvýšení uložené pokuty, nýbrž shromáždit co možná nejvíce důkazů, aby Komise posílila svou schopnost prokázat předmětný skutkový stav.

133. Pokud jde o údajné nerovné zacházení se společností Outokumpu a žalobkyněmi, stačí poukázat na to, že se nenacházely ve srovnatelné situaci, protože společnost Outokumpu poskytla Komisi informace související s další dobou trvání kartelové dohody v délce osmi a půl roku více než rok před žalobkyněmi.“

Shrnutí argumentů

Kasační opravný prostředek společností KME

172. Společnosti KME podotýkají, že polehčující okolnost spočívající ve „spolupráci nad rámec sdělení o spolupráci“ vyplňuje mezeru ve sdělení o spolupráci z roku 1996 – která byla napravena v roce 2002 – tím, že je zajištěno, že společnosti, která poskytne Komisi důkazy o skutečnostech, které jí předtím nebyly

známy a které se vztahují k závažnosti nebo délce trvání protiprávního jednání, je uložena nižší pokuta, než pokud by takto nespolupracovala. Takové společnosti je poskytnuta částečná ochrana před pokutami ve vztahu k aspektům protiprávního jednání, které nebyly předtím Komisi známy, a které umožnila Komisi prokázat. Již z definice může být tato ochrana přiznána pouze jedné společnosti. Vzhledem k tomu, že společnosti KME tento princip nezpochybnily, provedl Tribunál přezkum otázky, zda byla Komise povinna „přiznat také žalobkyním snížení pokuty za informace ohledně období let 1988 až 1992 a 1998 až 1999, které Komisi poskytly o více než šestnáct měsíců později než společnost Outokumpu“, na základě chybného výkladu jejich tvrzení.

173. Společnosti KME tvrdí, že existují dvě možná kritéria pro použití této polehčující okolnosti: tato okolnost se použije na první společnost, která Komisi poskytne a) *informace* nebo b) *důkazy*, které nebyly předtím Komisi známy a mají dopad na závažnost nebo délku trvání protiprávního jednání. Domnívají se, že druhé z těchto kritérií je správným kritériem a že Tribunál chybně použil první kritérium při posuzování, které z obou účastnic kartelové dohody, jež v řízení spolupracovaly – KME nebo Outokumpu, může být tato ochrana přiznána. Vycházejí z následujících úvah:

i) obě odpovídající ustanovení sdělení o spolupráci z roků 2002 a 2006 [49] jasně uvádějí, že pouze podniku, který Komisi předloží důkazy (a nikoliv pouze informace), může být přiznána částečná ochrana před pokutami;

ii) Komise nezměnila svou politiku v oblasti ukládání pokut po vydání sdělení o spolupráci z roků 2002 a 2006, a nesmí tedy vykládat pojem „spolupráce nad rámec sdělení o spolupráci“ obsažený ve sdělení z roku 1996 způsobem neslučitelným se sdělením z roku 2006;

iii) podle sdělení o spolupráci z roků 2002 a 2006 nebrání skutečnost, že Komise mohla v určité míře vědět o uskutečňování kartelové dohody, tomu, aby byla žadateli o shovívavost přiznána plná ochrana před pokutami, i když je tato znalost dostatečná pro provedení kontroly namístě (ale nedostatečná pro prokázání protiprávního jednání); stejně tak by skutečnost, že Komise mohla v určité míře vědět o protisoutěžním jednání uskutečňovaném během určitého období – včetně případu, kdy o něm mohla vědět v důsledku neprokázaných *informací* poskytnutých účastníkem kartelové dohody – neměla vést k vyloučení možnosti, aby žadateli o shovívavost, byla přiznána částečná ochrana před pokutami, pokud

49 — Viz poznámka pod čarou 13 výše.

následně poskytne dostatečné *důkazy o* takovém jednání, které umožní Komisi prokázat existenci kartelové dohody v uvedeném období;

iv) nakonec, podniky by byly mnohem méně ochotné s Komisí spolupracovat, pokud by se obávaly, že budou pokutovány za období, ohledně kterých jako jediné poskytly nezbytné důkazy; bez spolupráce společností KME by Komise nemohla prokázat protiprávní jednání trvající od roku 1988 do roku 2001; důvod, který umožnil uplatnění příslušné polehčující okolnosti ve vztahu ke společnosti Outokumpu za období let 1988 až 1993 a 1999 až 2001, se v tomto období obdobně vztahoval i na společnosti KME; bylo tedy nespravedlivé, že společnostem KME, které poskytly Komisi jí dříve neznámé důkazy týkající se jak délky trvání, tak i závažnosti protiprávního jednání, byly uloženy pokuty za déletrvající protiprávní jednání, které Komise mohla prokázat (a nikoliv mít pouze podezření na existenci tohoto jednání) jen díky spolupráci společností KME.

174. Společnosti KME proto navrhují, aby Soudní dvůr zrušil napadený rozsudek v rozsahu, v němž v něm Tribunál neshledal, že by společnostem KME mělo být přiznáno snížení koeficientu z důvodu délky trvání uplatněného ve vztahu k výchozí částce pokuty za období od května 1988 do listopadu 1992 a od května 1998 do konce roku 1999, aby zrušil relevantní část dotčeného rozhodnutí a v důsledku toho nově vypočetl pokutu v rámci výkonu své pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci.

Odpověď Komise

175. Komise tvrdí, že Tribunál poskytl jasné a logické vysvětlení svého posouzení otázky, kdy by mělo být možné přiznat částečnou ochranu – na rozdíl od snížení pokuty z důvodu spolupráce, které se vyjadřuje ke všem právním argumentům předloženým společnostmi KME. V bodech 123 až 127 svého rozsudku Tribunál vysvětlil, že společnost Outokumpu tím, že Komisi oznámila celkovou délku trvání kartelové dohody, jí umožnila zvýšit výchozí částku jí uložené pokuty o 85 %, zatímco maximální možné snížení pokuty z důvodu spolupráce dosahovalo výše 50 %. Komise tento paradox vyřešila tím, že přiznala společnosti Outokumpu snížení pokuty odpovídající částečné ochraně ve vztahu k dodatečné délce trvání, kterou tato společnost oznámila. V bodech 131 a 132 Tribunál vysvětlil, jak se tato situace liší od situace podniků, které pouze poskytnou důkazy

vztahující se k době trvání kartelové dohody, o které již předtím Komise věděla.

176. Společnosti KME navrhují, aby Soudní dvůr nahradil posouzení Tribunálu kritériem navrženým společnostmi KME. Nejen, že je to nepřípustné, ale posouzení Tribunálu je zjevně správné a společnosti KME se zjevně mýlí. Když společnost Outokumpu poskytla Komisi jí dosud neznámé informace, oznámila jí celkovou dobu trvání kartelové dohody, a Komise tak byla poprvé schopna šetřit a hledat důkazy, které by tuto celkovou dobu prokázaly. Bez tohoto oznámení by nebylo možné přijmout rozhodnutí o protiprávním jednání ve vztahu k neznámému období. Společnosti KME pouze poskytly důkazy, které – byť je Komise dosud neměla k dispozici – se týkaly prvků protiprávního jednání, o kterých již Komise věděla (které byly oznámeny společností Outokumpu již za doby trvání protiprávního jednání), a které proto neměly takový zásadní vliv na šetření. Komise již šetřila a hledala důkazy k prokázání délky trvání kartelové dohody a mohla je získat i bez pomoci společností KME. Společnosti KME tak nanejvýš úkol Komise usnadnily.

177. Rozlišování mezi informacemi a důkazy ze strany společností KME není rozhodující. Ve skutečnosti byly „informace" poskytnuté společností Outokumpu rovněž důkazy. Prohlášení společnosti Outokumpu ze dne 30. května 2001, zmíněné v bodě 124 napadeného rozsudku, bylo použito jako důkaz v dotčeném rozhodnutí. Naopak, „důkazy" poskytnuté společnostmi KME jasně poskytly Komisi informace o některých podrobnostech týkajících se kartelové dohody. Rozhodujícím faktorem je, zda dané „informace" nebo „důkazy" poprvé oznamují okolnost související s kartelovou dohodou, která má vliv na její závažnost nebo délku trvání a která by nemohla být vyšetřena bez přispění dotčeného podniku.

178. Navíc by společnostem KME na základě sdělení o spolupráci z roku 2002, které citují, nebyla částečná ochrana přiznána. Toto sdělení poskytuje částečnou ochranu před pokutami podniku, který „poskytne důkazy, které se vztahují ke skutečnostem, které předtím nebyly Komisi známy a mají přímý dopad na závažnost nebo trvání předpokládaného kartelu". Důkazy poskytnuté společnostmi KME se vztahovaly ke skutečnostem, které byly předtím Komisi známy, totiž k celkové délce trvání kartelové dohody.

179. Alternativní kritérium navrhované společnostmi KME by vedlo k dvojímu použití – a k nepoužitelnosti – kritéria pro snížení pokuty z důvodu spolupráce uvedené v oddíle D sdělení o spolupráci z roku 1996, podle kterého společnosti, která poskytne „informace, dokumenty či jiné důkazy, které významně přispívají k prokázání existence spáchaného protiprávního jednání", bude přiznáno snížení ve výši 10 až 50 %. Kritérium navrhované

společnostmi KME by přiznávalo ochranu v případě, ve kterém sdělení o spolupráci výslovně stanoví maximální 50 % snížení, a znemožnilo by tak fungování systému vytvořeného sdělením o spolupráci. Společnosti KME byly náležitým způsobem odměněny za svou spolupráci ve formě 30 % snížení pokuty, které bylo potvrzeno Tribunálem a nebylo v rámci kasačního opravného prostředku zpochybněno.

že měla být společnostem KME přiznána částečná ochrana před pokutami namísto „pouhého“ snížení pokuty z důvodu spolupráce, Tribunál v každém případě potvrdil, že by to bylo nepřípustné, když například v bodě 132 uvedl, že „snížení pokuty pachatelům namísto ochrany jediného podniku před pokutou je odůvodněno tím, že cílem již není odhalit okolnost, která může vést ke zvýšení uložené pokuty“.

Posouzení

180. Pokud jde o dostatečnost přezkumu Tribunálu, Komise uvádí, že společnosti KME (v rámci pátého důvodu svého kasačního opravného prostředku, ale s odkazem na způsob, jakým se Tribunál zabýval jejich čtvrtým žalobním důvodem) citují bod 115 napadeného rozsudku, ve kterém Tribunál uvedl, že vzhledem k tomu, že pokyny neobsahují žádné závazné ustanovení, si Komise ponechala určitý prostor pro celkové posouzení rozsahu snížení z důvodu polehčujících okolností, a bod 129, ve kterém opět uvedl, že Komise měla v tomto ohledu prostor pro uvážení. Nicméně tyto poznámky byly učiněny v rámci argumentů společností KME, že Komise porušila bod 3 pokynů tím, že odmítla zohlednit některé polehčující okolnosti. Tribunál musel rozhodnout, zda se tyto argumenty týkaly otázek, ve vztahu k nimž si Komise prostřednictvím pokynů uložila meze nebo si ponechala prostor pro uvážení. Nejedná se o znak nedostatečného soudního přezkumu, ale pouze o důsledek povahy argumentů, které společnosti KME předložily v řízení v prvním stupni. Ve vztahu k výtce,

181. Podotýkám, že pokud by pokuta společností KME byla snížena v dotčeném rozhodnutí ve skutečnosti proto, aby byl vyrovnán důsledek zvýšení z důvodu délky trvání za celkovou dobu šesti let a jednoho měsíce, ohledně kterých společnosti KME tvrdily, že poskytly Komisi „rozhodující důkazy“, výsledkem by bylo, že by bylo uplatněno zvýšení odpovídající pouze zbývajícím šesti rokům a devíti měsícům protiprávního jednání. Pokud by roční sazba byla zachována na 10 % stejně jako u ostatních účastnic, znamenalo by to zvýšení o 67,5 % – to znamená o 5 % vyšší než celkové, skutečně (a možná neúmyslně) uplatněné zvýšení [50]. Znovu se tedy zdá, že

50 — Viz body 161 a násl. výše.

pokud by se Tribunál plně seznámil se situací, výsledek by nemusel být pro společnosti KME příznivý, ani kdyby bylo tomuto konkrétnímu argumentu vyhověno.

182. Za těchto okolností zřejmě lze považovat za možné zaujmout stejný přístup, jaký jsem navrhla ve vztahu k třetímu důvodu kasačního opravného prostředku, a prohlásit tento důvod (společně s argumentem uplatněným v řízení v prvním stupni) za neúčinný. V tomto případě se nicméně zdá, že otázka, zda mělo být se společnostmi KME zacházeno tak, jako kdyby se neúčastnily kartelové dohody během období, ohledně kterých poskytly Komisi důkazy, není neoddělitelně spojena s otázkou procentuálního zvýšení, a může být tedy posouzena samostatně.

183. Argument společností KME v podstatě vychází ze tří předpokladů, přičemž proto, aby mohlo být tomuto argumentu vyhověno, je třeba v zásadě prokázat splnění všech těchto předpokladů: a) oznámené informace vztahující se k délce trvání protiprávního jednání je třeba odlišit od důkazů, které prokazují, že po tuto dobu protiprávní jednání trvalo; b) poskytne-li jeden účastník informace a druhý účastník později poskytne důkazy, ochranu před pokutami ve vztahu k dotčenému období je třeba přiznat pouze druhému účastníkovi, a c) ohledně období od května 1988 do listopadu 1992 a od května 1998 do konce roku 1999 poskytly společnosti KME důkazy, zatímco společnost Outokumpu předtím poskytla pouze informace.

184. Pokud jde o předpoklad uvedený ad a), souhlasím s Komisí, že nelze právoplatně rozlišovat mezi informacemi (kterými, jak se zdá, společnosti KME míní prohlášení založená na vzpomínce) a důkazy (kterými, jak se zdá, míní písemné nebo jiné hmotné doklady, ze kterých lze vyvodit závěry). Ve skutečnosti z informací vyplývají důkazy (v opačném případě by postrádalo smysl vyslýchat svědky v soudním řízení) a z důkazů vyplývají informace (bez kterých by důkazy postrádaly hodnotu). Tribunál se tedy nedopustil pochybení, když posoudil přispění společnosti Outokumpu a společností KME stejným způsobem, pokud jde o jejich užitečnost pro účely šetření Komise.

185. Pokud jde o předpoklad uvedený ad b), je třeba uvést, že i když obecně nelze rozlišovat mezi informacemi a důkazy podle jejich povahy z hlediska jejich užitečnosti pro šetření, je vcelku možné, že jednotlivá přispění – ať již se jedná o „informace“ nebo „důkazy“ – se budou z hlediska jejich užitečnosti v rámci daného šetření značně lišit. Je tedy možné, že jeden účastník kartelové dohody poskytne informace nebo důkazy ohledně určitého období trvání protiprávního jednání, které jsou tak obecné a nepřesvědčivé, že pro Komisi nemají žádný praktický užitek, a že druhý účastník následně poskytne podrobné informace nebo důkazy, které mají rozhodující význam pro prokázání, že protiprávní jednání v tomto

období trvalo. V takovém případě by Komise zřejmě nejednala nepřiměřeně, kdyby pokutu v tomto ohledu ve prospěch druhého účastníka snížila; a pokud by naopak zvýhodnila prvního z nich, druhý by se mohl legitimně domáhat toho, aby Tribunál přezkoumal zvolený přístup v rámci své pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci, přestože by výsledek závisel na posouzení skutkového stavu uvedeným soudem. V každém případě je nesporné, že „logika ochrany před pokutami", na kterou Tribunál odkazuje v bodě 130 svého rozsudku, hovoří ve prospěch odměnění pouze účastníka, který jako první poskytne dostatečné informace nebo důkazy.

186. Pokud jde o předpoklad uvedený ad c), je třeba podotknout, že otázka, zda „důkazy" společností KME měly rozhodující význam, jelikož umožnily Komisi dospět k závěru, že kartelová dohoda byla během dotčených období uskutečňována, zatímco dřívější „informace" od společnosti Outokumpu nebyly takové povahy, aby z nich bylo možno vyvodit jakýkoli závěr, je skutkovou otázkou, která nemůže být předmětem kasačního opravného prostředku. Navíc z bodů 128 a 131 až 133 napadeného rozsudku jasně vyplývá, že Tribunál v tomto ohledu konstatoval, že společnost Outokumpu poskytla zásadní údaje, jež umožnily prokázat celkovou délku trvání protiprávního jednání a které společnosti KME doplnily více než o 16 měsíců později důkazy, které posílily schopnost Komise dané skutečnosti prokázat. Z tohoto posouzení skutkového stavu bez jakýchkoli pochyb vyplývá, že se Tribunál nedopustil právního pochybení, když zamítl čtvrtou část čtvrtého žalobního důvodu společností KME.

187. Konečně, pokud jde o otázku dostatečnosti přezkumu vykonaného Tribunálem, je jasné, že Tribunál i přes prohlášení, která učinil ohledně posuzovací pravomoci Komise při rozhodování o zohlednění, či nezohlednění polehčujících okolností, v každém případě řádně přezkoumal argumenty společností KME a vyjádřil se k nim, a že jeho závěr byl přijat na základě skutečného posouzení skutkového stavu a argumentů, které měl k dispozici.

K nákladům řízení

188. Podle článku 122 jednacího řádu Soudního dvora, není-li kasační opravný prostředek opodstatněný, Soudní dvůr rozhodne o nákladech řízení. Podle čl. 69 odst. 2 bude účastníku řízení, který byl ve sporu neúspěšný, uložena náhrada nákladů řízení, pokud účastník, který byl ve sporu úspěšný, náhradu nákladů ve svém návrhu požadoval. V projednávané věci mám za to, že by kasační opravný prostředek měl být zamítnut. Komise požadovala náhradu nákladů řízení. Společnostem KME by tedy měla být uložena náhrada nákladů řízení vynaložených Komisí.

Závěry

189. S ohledem na veškeré výše uvedené úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr:

– „zamítl kasační opravný prostředek a

– uložil společnostem KME Germany AG, KME France SAS a KME Italy SpA náhradu nákladů řízení vynaložených Komisí."